

שיחת

ש"פ ויקרא

ה'תשמ"ז

הנחת הת' בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי
"ועד הנחות התמימים"

ברוקלין, ניו.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

מפתח

חלק מב' שיחות הראשונות - תוגתו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א . ס"א
השלמות לשיחה ב' - לימוד מהנשיא של יום זה (שמעון) - אחדות
ישראל ס"ב

שיחה ג':

א) הדגשת לימוד הרמב"ם - בקשר ובסמיכות ליום הולדתו בערב
פסח ס"ג
ב) ב' ניטן - יום ההסתלקות אדמו"ר נ"ע, ויום התחלת הנשיאות
דאדמו"ר מזהרי"צ, והקשר לספרים וכתבים במבואר במאמר
הראשון דאדמו"ר מזהרי"צ
ג) ע"ד ג' הסימנים דבג"י סכ"ד
ד) שאלות בפרש"י (ד, כב) - אשר נשיא יתמא" סכ"ו
ה) לקוטי לוי"צ (ריש פרשתנו) - הנצנים נראו בארץ גו', ענין
תגאולה סכ"ז
ו) שיעור היומי ברמב"ם - בהלכות חמץ ומצה - הכנה לחג הפסח
סכ"ח
ז) חלוקת משקה סכ"ט

שיחה ד':

א) הביאור בפרש"י סל"א
ב) הביאור בלקוטי לוי"צ סכ"ב
ג) הביאור בשיעור היומי ברמב"ם:
1) חמץ ומצה - בעבודת ה' סל"ד
2) "סייג" בדאורייתא סל"ו
ד) "כלו כל הקיצין" וההכרח לצעקת בני - "עד מתי"?! סל"ז

שיחה ה':

ע"ד ההכנות לחג הפסח - מבצע פסח, וכן ע"ד בתי תורה תפלה
וגמ"ח והפעולות עם קטנים סל"ט

משיחות שבת פ' ויקרא, ה' ניסן ה'תשמ"ז

א. מגעפינט זיך איצטער אין די ערשטע טעג פון חודש ניסן וועלכע זיינען ספעציעלע טעג:

דעם משכן אין מדבר האָט מען אויפגעשטעלט אין דעם ערשטן טאָג פון חודש, ראש חודש ניסן, און אין די טעג פון ראש חודש ביז י"ב ניסן, האָבן די נשיאים פון די שבטים מקריב געווען יעדן טאָג יעדערער זיין קרבן לחנוכת המזבח, נשיא אחד ליום.²

דעריבער איז היינט דער מנהג אַז פון ראש חודש ניסן ביז י"ב ניסן זאָגט מען יעדן טאָג די פרשה אין תורה פון דעם קרבן נשיא השבט וועלכער האָט יענעם טאָג מקריב געווען פאַר חנוכת המזבח.³

און דאס איז אויך דער טעם פאַרוואָס מ'זאָגט ניט קיין תחנון אין די טעג⁴ — צוליב דעם וואָס די נשיאים האָבן דעמולט מקריב געווען זייערע קרבנות, „וכל נשיא ביום שהקריב קרבנו ה' יום טוב שלו“; און וויבאַלד אַז דערנאָך קומען די טעג פון פּכח, קומט אויס אַז „רוב החודש בקדושה“⁵ — דערפאַר זאָגט מען ניט קיין תחנון במשך דעם גאַנצן חודש ניסן.

(1) פקודי מ, יז.

(2) נשא ז, יא.

(3) שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט ס"ז. משל"ה מס' פסחים קמ, ב. וראה גם ליקוטי עמק ברכה להשל"ה ס"ג. אלי' רבה או"ח סתכ"ט ס"ז. אלי' זוטא שם סק"ד. באה"ט שם סק"ז. חק יעקב שם סק"י. סידור רי"ע דיני ניסן ס"ז. ועוד. הנסמן בהערה 13.

(4) נשא ז, א ואילך.

(5) וביום י"ג ניסן אומרים הפרשה דזאת חנוכת המזבח עד כן עשה את המנורה (סידור תורה אור וסידור תהלת ה'. וראה שיחת ליל י"ג ניסן תשמ"ה. ועוד), שהוא נגד שבט לוי (שו"ע אדה"ז וליקוטי עמק ברכה שבהערה 3).

(6) טושו"ע או"ח סתכ"ט ס"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ח. וכן הוא בסידור אדה"ז (לפני „למנצח גוי יענר“) בין הימים שאין אומרים בהם תחנון. ומ"ש שם שזהו „מנהג ספרד“ — מוכרח לומר שאינו שולל שאר בני ישראל, כי סידור אדה"ז הוא שזה לכל נפש (ראה שער הכולל בהקדמה), לא רק לספרדים, ובמכ"ש עבור ההולכים בדרכיו והגרים במדינתו של אדה"ז (שרובם לא היו ספרדים). אלא י"ל ש„מנהג ספרד“ בא להוסיף הדגשה מיוחדת בזה. ואכ"מ.

(7) שו"ע אדה"ז שם. ממסכת סופרים פכ"א ה"א.ב. טור או"ח שם.

(8) שו"ע אדה"ז שם. מב"י לטור שם. מג"א או"ח שם סק"ג.

ב. וואס אין דעם ענין איז פאראן א חידוש:

כאטש אז אלע פאסירונגען אין תורה זיינען נצחיים⁹, געפינט מען ניט אז אויף יעדער פאסירונג אין תורה זאל מען מתקן זיין אין סדר התפלה (וכיו"ב) א זכר לדורות. אדרבה: מגעפינט עס נאך ביי גע- ציילטע ענינים — וועלכע זיינען יסודות און כללים אין אידישקייט — ווי „זכר ליציאת מצרים“, וכיו"ב. און דערנאך „זכר למקדש“. אבער אויך בנוגע צום מקדש — האט מען ניט מתקן געווען א זכר אויף אלע עבודות אין מקדש, כאטש מ'האט (א טייל פון) זיי געטאן מערערע מאל אין מקדש.

אבער בנוגע צו הקרבת הנשיאים בא חנוכת המזבח מאכט מען א זכר לדורות — און א צווייענדיקער זכר¹⁰: דורך זאגן פרשת הנשיא, און דורך ניט זאגן¹¹ תחנון¹², און במשך פון א גאנצן חודש — אע"פ וואס א הקרבת הנשיאים איז געווען נאך אן איין-און- איינציקן מאל, און ב) דאס איז געטאן געווארן אין משכן, וואס איז געווען ניט בלויז קודם דעם איצטיקן גלות, נאך פאר דעם מקדש שני, און פאר גלות בבל, און פאר דעם מקדש ראשון!

ג. דער חידוש איז נאך גרעסער:

אלע פעולות און תפלות וואס זיינען א זכר צו א געוויסער זאך („זכר ליציאת מצרים“, „זכר למקדש“) זיינען ניט א זכר בעלמא, נאך דורך דעם איז מען ממשיך מלמעלה מעין פון דער זאך צו וועלכער דאס איז א זכר.

אין דעם קומט צו א חידוש ביי אמירת הנשיאים — וואס מ'זאגט דערצו א ספעציעלע תפלה, און אזא תפלה וואס מ'געפינט ניט דוגמתה אין די תפלות פון כל השנה כולה:

(9) ראה תניא רפי"ז.

(10) נוסף על הזכר לזה בימי החנוכה ע"י קריאת פ' הנשיאים (משנה מגילה ל, ב ובפרש"י. וראה קונטרס משיחת ש"פ וישב שנה זו ס"ב. וש"נ).

(11) גם לא ביום השבת — בנוגע לאב הרחמים וצדקתך צדק (מג"א או"ח סרצ"ב סק"ג. שו"ע אדה"ז שם ס"ז. סידור אדה"ז במקומו).

(12) ויש בזה גם ענין חיובי — כי בימים אלו שאין אומרים בהם תחנון, נמשכות מלמעלה אותן ההמשכות וההשפעות שנמשכות בימים אחרים ע"י אמירת תחנון, ממדובר כמ"פ (ראה לקו"ש חט"ו ע' 546. ועוד).

נאך אמירת „הנשיא” איז א מנהג צו זאגן דעם „יהי רצון”¹³. וז"ל: „יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שבאם אני עבדך משבט (פלוגי) שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום, אזי יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם אמן”,

וואס צווישן אלע תפלות (און עניני זכר) בכל השנה כולה — גע- פינט מען ניט אזא תפלה¹⁴, אז יעדער איד [ניט נאר יחידי סגולה] זאל בעטן אז „יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכו' הכלולות בקדושת זה השבט”, און נאכמער — די בקשה איז אז דאס זאל ניט בלייבן בהעלם והסתר, נאר ווירקן אין זיין עבודה בפועל „להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך (און נאכמער) — כל ימי חיי אני (און נאכמער) — זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם!”

נאכמער: א תפלה דארף ניט זיין אויף מעשה נסים¹⁵. מוז מען זאגן, אז די תפלה קען מקויים ווערן בדרך הטבע, אין חושך כפול ומכופל פון זמן הגלות!

און א תפלה פון א אידן ווערט דאך מקויים בפועל, ובפרט א תפלה ע"י רבים, כמ"ש¹⁶ „הן א-ל כביר ולא ימאס”.

ובפרט אז מ'איז מסיים „אמן” (מלשון אמת¹⁷), וואס דאס גיט צו א חיזוק מיוחד אין דער ברכה, דאס טוט אויף דער גמר „הנצחון”¹⁸.

קומט אויס, אז דער זכר לדורות פון הקרבת הנשיאים בא חנוכת המזבח (דורך אמירת פ' הנשיאים) איז ניט נאר א זכר בכלל (אויף עפעס וואס האט פאסירט אמאל), נאר דאס איז נצחי און עד כדי

13) מקדש מלך לוח"ג קצו, ב. ס' קב הישר פפ"ח. סידור תורה אור וסידור תהלת ה'. וראה „היום יום” א ניסן.

14) וגם התפלות הדומות לה (כמו ה„יהי רצון” לאחר תשליך, ודהושע"ר, ולאחרי בדיקת חמץ, וה„רבנו של עולם” דספיה"ע) שמתפללים על המשכות מלמעלה וכו' — אין זה בדומה לבקשה זו ש„יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין כו' הכלולות בקדושת זה השבט”, ושוה יפעול בעבודת האדם בפועל — „להבין ולהשכיל בתורתך וכו', ככפנים.

15) ראה ברכות ס, א. ועוד.

16) איוב לו, ה. ברכות ת, רע"א.

17) ראה שבועות לו, א ובפרשי שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ד ס"ט. אנציקלופדי

תלמודית (כרך ב) ערך אמן.

18) ראה נזיר בסופה.

כך, ביז מ'באקומט בפועל „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט“, און דאס ווירקט „להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני זרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם“.

ד. אין דעם קומט צו נאך א גרעסערער חידוש:

דער מנהג איז אז יעדער איד זאגט אלע י"ב נשיאים, יעדער טאג זאגט ער דעם נשיא פון דעם באטרעפנדן טאג, און אויך דעם „יהי רצון“.

שטעלט זיך די שאלה: אין דעם „יהי רצון“ זאגט מען דאך אין א לשון של ספק „באם אני עבדך משבט (פלוגי) כו“¹⁹, ד.ה. אז ס'איז א ספק און עס קען גאר זיין אז דער זאגער האט קיין שייכות ניט מיט דעם שבט מסויים (וואָרום יעדער איד געהערט דאך נאָר צו איין שבט) — קומט דאך אויס אז אין עלף פון די צוועלף טעג זאגט מען א תפלה וואָס איז ניט מתאים²⁰!?

מוז מען זאָגן, אז יעדער איד (שבט) איז זיכער כלול פון אלע אנדערע אידן (שבטחים), און דערפאר קען יעדער איד מקבל זיין די אורות פון אלע שבטים בלי שום ספק דבר.

און מ'קען דאָס ערקלערן לויט דער הוראה פון דעם רבי'ן (מהורש"ב) נ"ע*²⁰, אז אפילו א כהן ולוי דארף זאָגן דעם „נשיא“ און דעם „יהי רצון“ בכל יום (כאָטש זיי געהערן זיכער צום שבט לוי²¹) — „כי זה שייך לעיבור“, ומצד „עיבור“²² קען א איד האָבן א שייכות צו יעדן שבט.

דעריבער זאָגט יעדער איד בכל יום דעם „נשיא“ און דערנאָך

(19) כ"ה הנוסח במקומות שבהערה 13.

(20) ולהעיר מדעת האחרונים שאין אומרים „באם אני כו“ (ראה מורה באצבע (להחיד"א) ס"ז סקצ"א. שו"ת מנחת אלעזר ח"ו סניח, הובא בדרכי חיים ושלום סתקל"ח).

(20*) „היום יום“ א ניסן.

(21) ועד שהכהן מברך ברכת כהנים, והלוי יוצק מים על ידיו (בי' לטור או"ח סקכ"ח

ד"ה ורבינו סובר (ע"פ זח"ג קמו, ב). שו"ע או"ח שם ס"ו. שו"ע אדה"ז שם ס"ו).

(22) ראה תניא ספי"ד.

דעם „יהי רצון“, ניט על הספק נאָר על הודאי — אַז „יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט כו“, מצד דעם וואָס ער האָט זיכער²³ אַ שייכות צו יעדן שבט²⁴.

קומט אויס, אַז נאָך דעם ווי מ'פאַרענדיקט זאָגן אַלע נשיאים (בי"ב ניסן) מיט דעם „יהי רצון“ שבכל יום („יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט“) — ווערן מקויים בקשות פון די אַלע „יהי רצון'ס“, און אַ איד ווערט באַלויכטן מיט „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות“ בכל שבט ושבט — וואָס זיי זיינען כולל אַלע ניצוצות קדושות בכל העולם כולו (וואָס זיינען אַלע באַשאַפן גע- וואָרן „בשביל ישראל“²⁵, וואָס „ישראל“ טיילט זיך אין י"ב שבטים), כידוע²⁶ אַז די י"ב שבטים זיינען כולל אַלע מעגלעכע אופני עבודה²⁷ (י"ב אופנים כלליים, וכל אחד במסילתו יעלה).

איז דאָך פאַרשטאַנדיק די פעולה וואָס דאָס האָט אין „להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני וזרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם“ — וויבאַלד אַז דאָס קומט פון אַלע ניצוצות קדושות פון אַלע שבטים!

(23) ומה שאומר „שבאם אני משבט (פלוני) כו“ (אף שיש בו מכל שבט ושבט בודאי) — ה"ז מפני שבאם הוא משבט פלוני כפשוטו, מקבל מהאורות דשבט זה בגלוי יותר ביתר שאת ויתר עו (משא"כ אם הוא משבט אחר).

ויש לומר, שע"י שמתפלל „שבאם אני משבט כו“, ה"ז גופא מסייע לגלות שייכותו לשבט דיום זה. ולכן גם כהו או לוי מתפלל בנוסח זה כי ע"י התפלה מתגלה שייכותו לשבט פלוני. ועצ"ע.

(24) גם שבט לוי, כמוכּוּן מזה שאומרים ביי"ג ניסן הפרשה שכנגד שבט לוי (אבל להעיר שאין אומרים לאח"ז ה"יהי רצון“) — כי שבט לוי „נתונים נתונים המה לו מאת בני ישראל“ (במדבר ג, ט), „הלויים באים תחתייהם ובשליחותם“ של כל בניי (פרש"י שם, ח).

(25) פרש"י ר"פ בראשית.

(26) ראה פ"ח בהקדמה לשער התפלה. עמה"מ ש' עולם הבריאה פי"א בהגהה. לקרא להה"מ סקל"ג. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקפא ואילך. שער הכולל בהקדמה. וש"נ. וראה לקו"ש ח"כ ע' 54 הערה 14. וש"נ.

(27) ולכן „כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו (במדבר פי"ג, יד), וכמפורש במדרש פרטי הכוונות דכל נשיא (במדבר שם, ואילך. פי"ד, אי"א. וראה שלה שבהערה 3). ולהעיר מ"ש במקור חיים (לבעמח"ס חות יאיר) או"ח רסתכ"ט: מ"ש בשלה דנכון לקרות ביי"ב ימי ניסן הקרבת י"ב נשיאים . . . ול"ג גם כוונתם בהקרבתם ע"פ דרוזיל ברבה.

ה. ויש לומר דעם טעם אויף דעם חידוש אין הקרבת הנשיאים (א) אַז מ'מאַכט דערפון אַ זכר לדורות, (ב) עד כדי כך אַז מ'בעט און עס ווערט מקויים די תפלה „יאירו נא עלי וכו'“ — אַ חידוש וואָס מ'געפינט ניט באַ קיין אַנדער זאַך]:

הקרבת הנשיאים פאר חנוכת המזבח איז אַ יסוד והתחלה אויף דער עבודה פון אַלע אידן במשך כל הדורות²⁸ — כידוע²⁹ אַז חנוכת המזבח איז אַזוי ווי דער ענין החינוך. אַזוי ווי דער ענין החינוך שטעלט אַוועק דעם יסוד פון דער גאַנצער עבודה פון דעם מענטשן³⁰, אַזוי האָט חנוכת המזבח אַוועקגעשטעלט דעם יסוד אויף דער עבודה פון משכן — דער תכלית פון גאַנץ עבודת האדם³¹ — „ועשו³² לי מקדש ושכנתי בתוכם“³³.

און דערפאַר האָט חנוכת המזבח געדאַרפט זיין דורך אַלע שבטים — וואָס זיי נעמען אַרום אַלע מעגלעכע סוגים פרטיים אין עבודת ה' (כנ"ל), און דוקא דורך די נשיאים פון די שבטים, וואָרום „הנשיא הוא הכל“³⁴, כל השבט שלו, און דורך דעם — כל השבטים כולם (אַלע אידן).

און דעריבער איז הקרבת הנשיאים לחנוכת המשכן אַ דבר נצחי בכל הדורות³⁵, און דערפאַר מאַכט מען פון הקרבת הנשיאים אַ זכר נצחי לדורות — דורך אמירת פ' הנשיאים מר"ח ניסן עד י"ב בו, און דורך ניט זאָגן דעמולט תחנון. ביז אַ זכר נצחי וואָס ווערט נמשך בפועל דורך דעם וואָס מ'זאָגט דערביי „יהי רצון וכו' יאירו

28 ראה של"ה שם שאומרים הנשיא „כי כל נשיא ונשיא הי' לו סודות גדולות אשר המשיכו שפע הרוחנית כל אחד לשבטו כל ימי עולם כו' ובקריאת הפרשה הוא מעורר קדושת היום כו'“.

29 ראה תו"א וישב כט, ד. לקו"ת נשא כט, א. שיחה שבהערה 10 סעיף וא"ו. וש"נ.
30 כמ"ש (משלי כב, ו) חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. וראה מקומות שבהערה הקודמת.

31 ראה מכתב „בימים שבין יו"ד וט"ו בשבט“ שנה זו. קונטרס משיחת ש"פ תרומה שנה זו. ועוד.

32 תרומה כה, ח.

33 שציווי זה כולל גם הציווי על המקדש, ראשון שני ושלישי (רמב"ם הל' ביהב"ח בתהלתו. וראה לקו"ש חט"ז ע' 302 ואילך. חכ"א ע' 149 ואילך).

34 פרש"י חוקת כא, כא.

35 להעיר מדברי חז"ל שהעגלות שהביאו הנשיאים „קיימים לעולם“ (במדבר"ר פי"ב, יח).

נא עלי כל ניצוצין קדישין וכו' להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם אמר".

ו. דערפון איז פארשטאנדיק די באַזונדערע אויסגעטיילטקייט פון די איצטיקע ימי סגולה:

די טעג צייכענען זיך אויס ספעציעל דערמיט וואָס אין זיי איז אונטערשטראַכן א) די נצחיות פון נשיאי ישראל³⁶, און ב) די התקשרות נצחית פון יעדער איד (בכל דור ודור) מיט די נשיאי ישראל (הנצחיים).

עד כדי כך, אַז כאַטש די הקרבה פון די נשיאים פאַר חנוכה המזבח איז געווען מיט אַזויפיל טויזנטער יאָרן צוריק, און אין אַן אַנדער מקום זומן (זמן המשכן אין מדבר), און נאָר אַן איינ מאַליקע זאָך — מאַכט מען דערפון אַ זכר נצח לדורות דורך אמירת הנשיאים פון ר"ח ביו י"ב ניסן, און דורך ניט זאַגן תחנון,

און ניט בלויז אַ זכר, נאָר יעדער איד — אפילו אין חושך כפול ומכופל פון גלות — באַקומט בפועל דורך די נשיאים „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות" פון אַלע שבטים, און דאָס ווירקט אויף זייער עבודה בפועל (פון „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוך כאו"א), „להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם"³⁷!

און דער ענין איז נאָכמער אונטערשטראַכן ווען מ'שטייט אין דעם טאַג פון שבת (בתוך די טעג פון אמירת הנשיאים), וואָס איז כולל אין זיך אַלע י"ב נשיאים: שבת זיינען עולה די טעג פון דער פארגאנגענער וואָך (כולל פון ר"ח ניסן ביז ה' ניסן), און מינ'ן

36) וראה משנה ר"ה בתחלתה, שבאחד בניסן הוא ראש השנה למלכים — למלכי ישראל (שם ג, א).

37) ולהעיר שלימוד זה (ע"ד נצחיות הנשיא בעבודתו במשכן ופעולתו על ישראל בכל הדורות) מבואר גם בלקו"ת פרשתנו (חסידי'שע פירשה של שבוע זה) ד"ה ויקרא אל משה: „התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו (ד' ויקרא אל משה" באוהל מועד שבמשכן) גם עכשיו" מצד „אתפשטותא דמשה שבכל אדם" (ראה תקו"ז תיקון סט קיב, א. קיד, א). אגה"ק בסוף הביאור לסי' זך, ואתפשטותא דמשה שבכאו"א פועל עליו, ליראה את ה' אלקיך" (עד שלגבי בחי' זו, יראה מילתא זוטרתא היא" — ברכות לג, ב (בע"י). תניא רפמ"ב), „ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' גו' לשמור את מצוות ה' גו" (עקב י, יב ואילך).

מתברכין די טעג פון דער קומענדיקער וואך (ו' ניסן ביז י"ב ניסן).
 ז. דערפון האָט מען אויך אַ לימוד בנוגע צו נשיאי ישראל בכל
 דור ודור, ביז דורנו זה ונשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר — אַז אין
 חודש ניסן (און בפרט אין די טעג) איז אונטערשטראַכן זייער
 נצחיות, און די התקשרות פון אַלע אידן מיט דעם נשיא הדור:

צווישן די טעג פון אָנהויבס חודש ניסן (ווען מ'זאָגט דעם
 „נשיא“) איז אויך דער טאָג פון ב' ניסן (וואָס ווערט נתעלה אין
 דעם שבת), דער יום ההילולא פון דעם נשיא דער רבי (מהורש"ב)
 נ"ע³⁸, און יום התחלת הנשיאות פון (בנו ממלא מקומו³⁹) כ"ק מו"ח
 אדמו"ר נשיא דורנו⁴⁰ — מתאים דערמיט וואָס (התחלת) חודש ניסן
 איז פאַרבונדן ספּעציעל מיט נשיאים (כנ"ל) — וואָס אויך באַ זיי
 זעט מען בגלוי דעם ענין הנצחיות (נוסף אויף נצחיות ברוחניות,
 אויך) בגשמיות העולם, און זייער התקשרות נצחית מיט אַלע אידן
 דאָ למטה⁴¹ (און אַלע אידן מיט זיי):

ס'זיינען באַוואוסט די ווערטער וואָס דער רבי נ"ע האָט געזאָגט
 פאַר זיין הסתלקות⁴² — „אויך גיי אין הימל, די כתבים לאַז איך
 אייך“. וואָס דער פירוש אין דעם איז⁴³: דורך די „כתבים“ (וואָס איך
 לאַז אייך) האָט מען דעם רבי'ן נ"ע („אויך“) ווי ער שטייט אין הימל

38) ולהעיר שהסתלקות היתה במוצש"ק פ' ויקרא.
 39) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז: המלכות ירושה כו' ולא המלכות בלבד אלא
 כל השררות . . ירושה לבנו ולבנו בנו עד עולם (ובספרי שופטים יז, כ: כל פרנסי
 ישראל).

ולהעיר שכ"ק מו"ח אדמו"ר ה' בן יחיד והנשיאות עבר אליו בדרך ממילא. ובמלך
 אין צריך משיחה, כי משיחת אביו היא משיחתו (ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"א.
 הל' מלכים שם ה"ב. צפע"נ (המלוקט) להל' כלי המקדש שם).

40) ולהעיר שסיום ימים אלו הוא י"ג ניסן — יום ההילולא דאדמו"ר הצ"צ, ויום
 התחלת הנשיאות של ממלא מקומו אדמו"ר מהר"ש (ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 409, וש"נ).

41) כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לאביו אדמו"ר נ"ע (אגרות קודש שלו ח"א ע'
 קמא) — שרועה ישראל אמיתי, הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה
 עוד זאת מתרפסים להדום כסא מרום, להתיצב לפני הוד א-ל רם ונשא, להגן על עם
 ישורון" (נוסף על המבואר באגה"ק סי' זך וביאורו). ולהעיר ממאחז"ל בנוגע למשה: מה
 להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש (סוטה יג, סע"ב).

42) הועתק במכתב זקני אנ"ש — נדפס באגרות קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"א ע'
 קיג.

43) ראה גם לקו"ש ב' ניסן תשמ"ו. וש"נ.

— וואָרום „צדיקים דומין לבוראם“⁴⁴, און אזוי ווי באַם אויבערשטן איז „אנא נפשית כתבית יהבית“⁴⁵, דער אויבערשטער האָט כביכול זיך „אַריינגעגעבן“ אין תורה⁴⁶, איז ער זיך ביי צדיקים, אז זיי גיבן זיך אינגאַנצן אַריין אין זייער תורה („כתבים“); און דעריבער — דורך זיינע „כתבים“ (זיין תורה), וואָס מ'לערנט אין זיי און מ'נוצט זיי כפועל, ביז מ'איז זיי מפיץ (המעינות) חוצה — האָט מען דעם רבי'ן נ"ע אַליין (וועלכער האָט זיך דאַרט אַריינגעגעבן).

און וויבאַלד אַז מ'האַט די „כתבים“ בגשמיות העולם — האָט מען דורך זיי דעם רבי'ן נ"ע בגשמיות העולם. ד.ה. אַ התקשרות נצחית בגשמיות צווישן דעם נשיא דער רבי נ"ע און אַלע אידן.

און אזוי איז דאָס אויך בנוגע צו בנו ממלא מקומו⁴⁷ — אַז דורך זיינע כתבים, ספרים און נכסים גשמיים (כדלקמן) — האָט מען אים אַליין ובגשמיות⁴⁸.

ח. ויש לומר אַז כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט עס בפירוש באַוואָרנט אין זיין ערשטן מאמר חסידות⁴⁹ (בתקופת נשיאותו)⁵⁰ — וואָס באַווייזט אַז דאָס איז אַ התחלה ועיקר ויסוד אין זיין גאַנצער נשיאות — ד"ה ראשית גוים עמלקי⁵¹:

„ומקום התורה והעבודה של צדיק בקדושתו הוא גם לאחר

(44) ב"ר פס"ז, ח. רות רבה פ"ד, ג. ועוד.

(45) שבת קה, א (כגירסת הע"י).

(46) ראה לקו"ת שלח מח, סע"ד.

(47) בנו יחידו — שירש כל כתבי, ספרי ונכסי אביו (ראה לעיל הערה 39), עד שהיורש הוא המוריש עצמו (ולא רק במקום המוריש) — ראה ב"ב קנט, א. שו"ת צפע"נ דווינסק ח"א סק"ח. ווארשא ח"ב סק"ח. מילואים יג, א. מהדו"ת יט, א. ובלשון הכתוב — „תחת אבותיך יהיו בניך“ (תהלים מה, יז. ב"ב שם).

(48) נוסף על זה שעי"י, זרעו בחיים“, אף הוא בחיים“ (תענית ה, ב).

(49) נדפס בסה"מ תר"פ-תרפ"א בתחלתו.

(50) שנאמר בש"ק פ' צו אחר מנחה, יום האחרון של השבעה אחרי אביו אדנ"ע.

(*) כן נרשם בראש המאמר — בכת"י לא נודע למי.

(51) שהוא (מיסד על) מאמר האחרון של אביו אדמו"ר נ"ע (פורים בסעודה, פר"ת), בהוספות רבות וכו' ובשינויי לשונות ככ"מ. — ולהעיר ממארו"ל (מדרש תהלים בתחלתו): ממקום שחתם זה פתח זה. ובארוכה — ב"ר פ"ק, יב. וש"נ.

(*) נדפס בסה"מ פר"ת ע' רצו ואילך.

עלותו מחיי הגופות לחיים האמיתיים והארת אור עבודתו נשאר במקומו, ד"ל שהמקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם מחלקי בירוורו בעולם.

און ער ברענגט אויף דעם אַ סיפור וועגן זיי פֿאַטער דער רבי נ"ע (וואָס איז דעמולט ערשט נסתלק געוואָרן), „וראיתי פעם כי כ"ק אאמו"ר הרה"ק הכ"מ נכנס לחדר אביו כ"ק אאמו"ר זצוקלה"ה זי"ע⁵² והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו (זה הי' בערך בשנת מ"ה או מ"ו) ונכנס לבוש בחגורה ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובכה הרבה.

און דער ביאור בזה איז פֿאַרשטאַנדיק ביותר פון דעם וואָס דער ענין (וועגן נצחיות מקום עבודתו כו' של הצדיק) קומט בהמשך צו דעם וואָס ער איז מבאר אין מאמר וועגן דעם אונטערשייד צווישן קדושה און לעו"ז (להבדיל), אַז אין די עשר ספירות דקדושה ווערט דער אור נתאחד מיט די כלים (און די כלים זיינען בטל צום אור), און דערפֿאַר האָבן די כלים אַ קיום עצמי, אַזוי ווי דער קיום עצמי פון דעם אור⁵³ (מצד דעם וואָס ער איז דבוק בהמאור, עצמותו ית' שמציאותו מעצמותו כו' וקיים בבחי' קיום עצמי).

וואָס אַזוי איז דאָס אויך ביי אַלע מצוות „שנתלבושו בענינים גשמיים, קלף הגשמי וצמר הציצית וכהאי גוונא וכל מה שברצונו ית' כלים ראויים להארת אור העליון — ה"ה קיימים בבחי' קיום עצמי".

„וי"ל שזהו"ע דקדושה לא זזה ממקומה⁵⁴, ותשמישי קדושה⁵⁵

52) במ"א סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בפרטיות יותר, שבהיותו ילד קטן הי' רגיל להכנס לחדר היחידות של כ"ק אדמו"ר מהר"ש. ופעם אחת ראה שהדלת נפתחת, ונפל עליו פחד והסתיר עצמו (מתחת כסא וכיו"ב), וראה שאביו נכנס וכו' — כההמשך שנעתק בהמאמר.

53) היינו לא רק הדביקות וקיום שבכלים מצ"ע (דאיהו וגרמוהי חד (תקו"ז בהקדמה — ד, ב), שהוא לא כמו האחדות דאיהו וחיוהי חד — ראה המשך מים רבים תרל"ו פל"ב. המשך וככה תרל"ז פק"ז. המשך תרס"ו ע' קצ. ובכ"מ), כ"א גם בחי' קיום עצמי של האור.

54) ראה ע"ח שער ד פ"ג. של"ד פ"ג. שלה"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' זך (קמז, א).
55) ראה מגילה כו, ב. רמב"ם הל' ס"ת פ"י ה"ד. וראה תו"א צ, סע"ב. שערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ה ואילך ופע"ז ובקיצורים לשם. וראה לקו"ש ח"ב ע' 135. וש"נ.

בקדושתן הם עומדים כו". און אויף דעם ברענגט ער וועגן דעם מקום התורה והעבודה וכלי תשמישו פון א צדיק אז קדושתם לא זזה ממקומה.

דערפון קומט אויס, אז דער קיום נצחי פון קדושת מקום הגשמי וכל כלי תשמישי של הצדיק (אויך לאחרי עלותו מחיי הגופות) איז ע"ד ובדוגמת דער קיום עצמי (ונצחי) פון די כלים מצד זייער ביטול און אחדות מיט דעם אור. ויש לומר נאכמער — אז דאס איז פונקט די זעלבע זאך — ווי פארשטאנדיק פון דעם ביאור אין תניא⁵⁶ במדחז"ל⁵⁷, "האבות הן הן המרכבה", אז בכל עניניהם זיי נען זיי געווען א מרכבה דאצילות, עד"ז בנוגע צו די צדיקים ונשיאים, זיינען זיי א מרכבה עליונה — פונקט ווי די אורות וכלים דאצילות.

דאס הייסט: חיי הצדיק איז נצחי לעולם ועד, און ניט נאר ברוחניות, נאר דאס נעמט דורך זיין מקום גשמי און זיינע כלים גשמיים, זיין טיש און בענקל כו' — ווי פארשטאנדיק פון דעם לשון "קדושה לא זזה ממקומה", אז די קדושה רירט זיך ניט, און "ממקומה" דוקא⁵⁸ — מקום הגשמי, און אויך מקום הרוחני — מעלה ומדריגה.⁵⁹

און דאס איז דער פירוש הפשוט אין דעם וואס ער זאגט אין מאמר, אז דער "מקום שבו למד ועסק בתורה וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה קדושתו עליהם" — אפילו אויב ער האט זיך באנוצט מיט דעם מקוב און כלים אויך פאר דברי רשות⁶⁰ ווערן זיי דורכגענומען און באקומען די קדושה נצחית פון דעם צדיק.

(56) פכ"ג. פל"ד. פל"ט.

(57) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. — "אפי' כשינתם" (מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמ).

(58) והדיוק בזה יובן עוד יותר מזה שלשון "ממקומה" לא הובא בע"ח של"ד ושל"ה

שבהערה 54.

(59) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ו. מו"נ ח"א פ"ח. נת' בס' החקירה להצ"צ עד,

סע"ב ואילך.

(60) ולא רק כשנשאר לאח"ז רק לקדושה בלבד, כמו השולחן ועמוד (שטענדער) של

הצדיק שממנו עשו הארון שבו נגנו הצדיק, שכל מציאותו רק ארון וכלי הצדיק, כמו

ארון וכלי הלוחות הברית (להעיר ממאחז"ל "קשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה

כשברית הלוחות" — ירושלמי יומא פ"א ה"א ובקה"ע שם. תנחומא (באבער) אחרי יוד.

הובא בפרש"י עקב יו"ד, ו).

ביז נאָכמער — אַז דער מקום און די כלים כו' זיינען פונקט ווי דער צדיק באנוצט זיך מיט זיי בפועל אַלס אַ נשמה בגוף — ווי פאַרשטאַנדיק פון דעם סיפור אין מאמר, אַז דער רבי נ"ע איז אַריין אין דעם חדר פון זיי פאַטער, ״והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו כו' ונכנס לבוש בחגורה ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובכה הרבה״ — פונקט ווי ער פלעגט אַריינ-גיין צו יחידות — יחידה פון דעם וואָס גייט אַריין ווערט פאַר-איינציקט מיט יחידה פון דעם רבי'ן — בחיים חיותו פון דעם רבי'ן מהר"ש!

און דער ביאור בזה איז פאַרשטאַנדיק פון דעם גופא וואָס דאָס איז „קדושה (לא זזה ממקומה)״: קדושה — הייליקייט — נעמט זיך דוקא פון דעם מקור הקדושה, דער אויבערשטער אַליין. איז כשם ווי דער אויבערשטער איז קיים בבחי' עצמי ונצחי⁶¹ (וואָרום מציאותו מעצמותו כו'), אַזוי איז אויך זיין קדושה ואור (וואָס איז דבוק ומעין המאור) — קיים בקיום עצמי ונצחי: און וויבאַלד אַז די קדושה ווערט נתאחד מיט די כלים (און די כלים זיינען בטל דער-צו) — באַקומען אויך די כלים אַ קיום עצמי ונצחי.

ט. און דער קיום עצמי ונצחי פון קדושת הצדיק ונשיא — ווערט נמשך צו כל ההולכים „בדרך״⁶² ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד⁶³, דורך דעם וואָס זיי פאַרבינדן זיך (התקשרות) מיט דעם נשיא, נשיא דורנו, כולל אויך דורך „פאַרבינדן זיך״ מיט זיינע כתבים, ספרים און נכסים (כלי תשמיש שלו), „די כתבים לאַז איך אייך״, אין וועלכע דער נשיא („איך״ ווי ער שטייט אין הימל) האָט זיך אינגאַנצן „אַריינגעגעבן״ למטה,

ובפרט דורך דעם וואָס זיי לערנען אין די כתבים וספרים, און ברענגען דאָס אַראָפּ אין מעשה בפועל, באַ זיך אַליין, און אויך — הפצת המעיונות חוצה, פון די כתבים וספרים.

וואָס דורך דעם ווערט יעדער איד (וואָס פאַרבינדט זיך מיט דעם

61) התואר „נצחי״ כאן הוא בשם המושאל — כי לשון „נצחיות״ אינו נופל כ"א בבחי' וגדר זמן שיומשך זמן בלי סוף, אבל מה שאינו בבחי' וגדר הזמן לא שייך בו המשך הזמן כו' (לקו"ת שבת שובה סז, ג).

62) אגה"ק סכ"ז (קמו, א).

63) ו"כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית״ (עירובין נד, א).

נשיא) באַלויכטן מיט „כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות“ אין דעם נשיא — וואָס בנוגע לנשיא דורנו, איז ער כולל „הכל“, אַלע שבטים (ווייל „דבר אחד לדור“⁶⁴), און דאָס ווירקט „להבין ולהשכיל בתורתך [כולל ובפרט בנדו“ד אין די כתבים וספרים פון דעם נשיא] וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי אני וזרעי וזרע זרעי מעתה ועד עולם (נצחי)“.

יו“ד. ובנוגע לפועל:

יעדער איד דאַרף זיך פאַרבינדן בפשטות מיט נשיא דורנו כ”ק מו”ח אדמו”ר. און דורך דעם באַקומט ער די נצחיות פון דעם נשיא, ביז אַז דאָס ווירקט „להבין ולהשכיל בתורתך“, לערנען תורה, נגלה און חסידות, תורה פון רבותינו נשיאינו,

ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה⁶⁵ — „לעשות רצונך כל ימי חיי“, קיום המצוות בכלל,

און ספעציעל אין די צייט — די ענינים שהזמן גרמא: „מבצע פסח“, גרייטן זיך, און אַנדערע אידן און כלל ישראל — צו חג הפסח, דורך שאַפן פאַר זיך און פאַר אַנדערע אידן אַלע צרכי החג, סיי די גשמיות’דיקע און בעיקר — די רוחניות’דיקע, וויסן די הלכות החג און מקיים זיין מצוות החג. אַנהויבנדיק פון דער התחלה, און פון דעם ליל הסדר.

יא. אין דעם אַלע קומט צו אַ ספעציעלע הדגשה בנוגע צו דעם ענין וואָס מ’רעדט לעצטנס⁶⁶: „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“ — וואָס דער כח אויף דעם קומט פון חנוכת המשכן דורך הקרבת הנשיאים (כנ”ל ס”ה) — „כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם“⁶⁷,

אַז יעדער איד, מאַן, פרוי און קינד, מאַכט זיין הויז און חדר וכו’ — אַ „מקדש מעט“⁶⁸, אַ בית תורה תפלה וגמ”ח (וצדקה), אַזוי אַז דער בית גשמי און די כלים גשמיים (דער טיש און ביינקל וכו’ ב) ווערן כלים צו קדושה (תורה, תפלה וצדקה), אַ „בית מלא ספרים“⁶⁹ וכו’ ב,

64 סנהדרין ח, א.

65 ראה קידושין מ, ב. ב”ק יז, א.

66 ראה קונטרס משיחת ש”פ תרומה שנה זו ס”ח. וש”נ.

67 ויק”ר פ”ב, ב. נת’ בקונטרס הנ”ל ס”ו ואילך.

68 ראה מגילה כט, א.

69 ע”ד מארז”ל — ירושלמי סנהדרין פ”י ה”א. תנחומא קרח ב. במדב”ר פ”ח, ג.

ווי אונטערשטראַכן אויך אין חג הפסח — „אשר פסח על בתי בני ישראל“⁷⁰.

און ספעציעלע אַכט זאַל מען אין דעם לייגן בנוגע צו חינוך פון קינדער, וואָס זיי נעמען אַ הויפט־איינטייל אין דעם סדר של פסח (מ'טוט פאַרשידענע זאַכן נאָך פאַר פסח, און דערנאָך שינויים בכדי שלא יישנו התינוקות ובכדי שישאלו התינוקות⁷¹), כולל אויך — אַז יעדער קינד זאַל האָבן זיין אייגענעם סידור, חומש און צדקה־פושקע (להבדיל), און אויך אַן אייגענע „הגדה של פסח“⁷² (מיט ציורים⁷³),

און דורך דעם מאַכט דער קינד זיין צימער און טישל און בעטל כו' — אַ „מקדש מעט“, אַ כלי צו קדושה.

וואָס דעמולט באַקומט דער חדר גשמי און די כלים גשמיים און דער גאַנצער בית — אַ קיום עצמי, וואָרום „קדושה לא זזה ממקומה“.

און מ'גייט אַהינצו אַריין „אַנגעטאַן מיט אַ קאַפּאַטאַ און אַ גאַרטל, און מ'שטייט לעבן טיש“, באופן פון „דע לפני מי אתה עומד“⁷⁴, און מ'רעדט, מיט דמעות של שמחה — ווי אַ זון צו זיין פאַטער, אַ בן יחיד צו הורים זקנים⁷⁵, אַ איד (בנים אתם לה' אלקים⁷⁶) צו אבינו שבשמים, וואָס דאָס פאַרשאַפט דעם פאַטער דעם גרעסטן תענוג, און דער תענוג בורא ווערט תענוג נברא⁷⁷.

ביז אַז דאָס קומט אַרויס בתכלית הגילוי — אין דעם „מקדש גדול“, ביהמ"ק השלישי, און דאָרט גופא — אין קודש הקדשים,

(70) בא יב, כז.

(71) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תעב. סתע"ג סי"ד-טו. סל"ח. ס"מ. ועוד.

(72) ראה שיחת פורים שנה זו. וש"נ.

(73) שעי"ז „לא יישנו התינוקות כו“.

(74) ראה ברכות כה, ב.

(75) כמאמר הבעש"ט: יעדער איד איז טייער ביי דעם אויבערשטן ווי אַ בן יחיד וואָס איז געבאָרן געוואָרן ביי עלטערן לעת זקנותם, און נאָך טייערער (כש"ט) הוצאת קה"ת) הוספות סקל"ג. וש"נ).

(76) ראה יד, א. וראה תניא רפ"ב.

(77) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ב. פט"ו. וראה שיחת ש"פ ויק"פ שנה זו.

יחידה שבעולם, וואו יחידה של כל נפש מישראל, פארבינדט זיך מיט יחידה שלמעלה, יחידו של עולם,

בגאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו — יחידה הכללית⁷⁸, ותיכף ומיד ממש.

(78) רמ״ז לזח״ג רס, ב (נדפס במק״מ קצ, ב). ל״ת להאריז״ל בראשית עה״פ ויתהלך חנוך. ועוד. וראה אוה״ת נצבים ע׳ ארעו. סה״מ תרכ״ז ע׳ טז. תר״ל ע׳ י ואילך. תרנ״ה ס״ע יט ואילך. תרצ״ט ע׳ 207. תש״ב ע׳ 51. ס׳ הליקוטים-דא״ח צ״צ ערך משיח. וש״נ.

יג. [בהמשך להמדובר שזה ש"כל ניצוצין קדישין כו" של כל השבטים כולל גם משל שבט לוי, כי שבט (כהנים ולויים) הם שלוחים מבג"י, "נתונים נתונים המה לו מאת בני ישראל" - אמר:]

דאס הייסט, אז אין שבט לוי זיינען דא צוויי קצוות: פון איין זייט זיינען זיי מובדל פון די אנדערע שבטים, דערמיט וואס ענינם איז "וילוו עליך וישרתוך" 9 (וכמרומו אין דעם טעם אויף דעם נאמען "לוי" - "הפעם ילוח אישי אלי" 10).

דערפאר ברענגט ניט שבט לוי קרבנות (פאר חנוכה המשכן) צוזאמען מיט די נשיאים פון די אנדערע שבטים - ווייל זיי זיינען מובדל און העכער פאר אלע אנדערע שבטים.

אבער לאידך גיסא - איז שבט לוי ניט קיין מציאות בפ"ע (פון שאר בני ישראל), נאר אדרבה: "נתונים נתונים המה לו מאת בני ישראל" 11, "נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל" 12, זיי זיינען שלוחים פון בני ישראל 13. ביז ווי דער בעל הטורים 14 איז מדגיש אז עס שטייט "בני ישראל" פינף מאל, וואס דאס איז נאכמער מדגיש ווי די מציאות פון שבט לוי איז (ניט א מציאות בפ"ע) נאר אלס משרתים און שלוחים פון בני ישראל.

ביז אז אפילו ווען א כהן אדער א לוי דארף ברענגען א קרבן (וואס דעמולט איז דער כהן אדער לוי דער בעל הקרבן) - דארפן זיי אנקומען צו אנדערע כהנים לויים וישראלים, "כהנים בעבודתם לויים בדוכנם וישראל במעמדם" 15, ווארום דאס איז ניט אן ענין פרטי פון דעם כהן לוי וישראל, נאר ווי זיי זיינען שלוחים פון כל בני ישראל.

יד. [לאחרי הביאור שכל או"א מישראל מקבל כל ניצוצין קדישין מכל השבטים, כי כל שבט כלול משאר השבטים כו' - המשך:]

אבער אעפ"כ (וואס יעדער שבט איז כלול פון שאר השבטים) - זאגט מען יעדער טאג נאר איין "נשיא", און מיט דעם לשון "באם אני עבדך משבט (פלוגי)", א שבט אחד. איז דערפון פארשטאנדיק אז אין דעם טאג איז דער שבט פלוגי דער עיקר.

וע"ד לשון הגמרא 16 - מצוה דהוי "זהיר טפי". ובלשון הקבלה והחסידות און אין שיחות 17 - דער "שער" דורך וועלכע אלע אנדערע

(9) קרח יח, ב. 10) ויצא כס, לד. 11) במדבר ג, ט. 12) בהעלותך ח, יט. 13) ראה פרש"י במדבר שם, ח. 14) בהעלותך שם. 15) מגילה ב, א. ובכ"מ. 16) שבת קיח, טע"ב. וראה אגה"ק סו"ס ז. 17) ראה ס' השיחות הש"ת ע' 22. לקו"ד ח"ד תשמו, ב. וראה סה"מ תש"ח ע' 240.

השלמות לשיחות הראשונות שנדפסו לעיל

יב. [סיום שיחה ראשונה:]

וכשם ווי עס ווערט מקויים דער תפלה פון "יהי רצון כו' יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין כו' להבין ולהשכיל בתורתך כו'" - אזוי ווערט אויך מקויים די בקשות בתפלה אויף די גאולה (כמדובר כמ"פ). "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" 1.

ובפרט דורך די הוספה אין "להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך", ובלשון התניא 2 - "מעשינו ועבודתינו", וואס אין דעם איז תלוי די גאולה,

ובפרט, כאמור, מיט די הוספה פון "אמן", וואס באדייט דער גמר הנצחון -

אז עס ווערט אנן ניצוחיאי בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

און מ'גייט "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו" 3 - וואס זיי זיינען נכלל אין די י"ב שבטים, צוזאמען מיט "כספם וזהבם אתם" 4 - כל ניצוצין קדישין (וועלכע זיינען נכלל אין אלע שבטים).

"קהל גדול ישוּבו הנה" 5 און "יבואו הנה" - אין ארצנו הקדושה, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, ולביהמ"ק השלישי, בית הבחירה, ולקדש הקדשים.

ובמהרה בימינו ממש, ביז תיכף ומיד ממש, און נאכמער - לא עכבם אפילו כהרף עין (ווי עס שטייט אין מכילתא 6, און רש"י ברענגט עס אראפ בפירושו על התורה 6, וואס דאס באווייזט אז דאס איז פשוטו של מקרא פאר א בן חמש למקרא), אזוי אז די גאולה קומט נאך פאר חמשה עשר בניסן בשנה זו ממש.

ובמילא מאכט מען די אלע הכנות צו פסח, און דערנאך פראוועט מען פסח עצמו אין ירושלים, "ונאכל 7 שם מן הובחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר 8 מובחך לרצון".

ובפשטות למטה מעשרה טפחים, ומתוך שמחה וטוב לבב.

* * *

1) מיכה ז, טו. 2) רפ"ז. 3) כמ"ש ביצי"מ - בא י, ט. 4) ישעי' ס, ט. 5) ירמ' לא, ז. 6) עה"פ בא יא, מא. 7) ברכת "אשר גאלנו" בהגש"פ. משנה פסחים קסז, ב. 8) לשון הכתוב - פרשתנו א, טו.

שבטים זיינען דעמולט עולה, "זה השער לה' צדיקים יבואו בו" 18. וואס דער פירוש אין דעם איז אז דער "שער" איז ניט בלויז א מורה מקום אדער דאס גיט א שטעמפל, נאר כפשוטו - אז אלע זאכן גייען דורך דעם "שער". ע"ד ווי די מצוה דהוי זהיר טפי הייסט אז דער "זהיר טפי" איז אין אט די מצוה.

דערפון קומט אויס, אז אין יעדער טאג פון די י"ב נשיאים - דארף מען "לעבן" מיט די צייט, מיט דער נשיא השבט פון דעם טאג, וואס דעמולט זיינען אלע אנדערע שבטים עולה דורך אים.

ובנוד"ד בחמשה בניסן - דארף מען לעבן מיט דער נשיא לשבט שמעון, "ביום החמישי נשיא לבני שמעון" 19.

טו. בכדי וויסן אין וואס עס באשטייט די עבודה מיוחדת פון "שמעון" - דארף מען לכל לראש אריינקוקן אין תורה, תורה אור און תורה אמת ותורת חיים,

און אין תורה גופא - לכל לראש אין דעם חלק הגלוי שבתורה, וואו די ענינים שטייען בגלוי, און ניט ברמו ובהעלם. כמובן בפשטות: דער סדר הפשוט איז - ניט אז מ'הויבט אן מיט אן ענין שבהעלם וסוד ורמו, נאר דוקא מיט אן ענין ווי עס שטייט בגלוי, ווי ס'איז שייך צו אלעמען, ניט נאר פאר א למדן וכיו"ב.

וואס דער חלק הגלוי שבתורה איז בפשטות - א זאך וואס שטייט בגלוי אין תורת שבכתב, אדער אין חלק ההלכה שבתורה, וואס איז געשריבן בלשון צחה וברורה - "גלויין לקטן ולגדול", בלשון הרמב"ם בהקדמתו לספר "הלכות הלכות" שלו - ווארום הלכה דארף ארויסגעבן אין א קלארער אופן המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, דעריבער דארף עס געשריבן ווערן בלשון צחה וברורה, "גלויין לקטן ולגדול", אן שקו"ט ופלפולים וכו'.

טז. דערמיט איז, דרך אגב, פארשטאנדיק פארוואס דער רמב"ם האט ניט געשריבן זיין ספר מיט טעמי ההלכות און מיט מראי מקומות אויף אנווייזן מקור ההלכות בש"ס וכו'.

דלכאורה אינו מובן: דער רמב"ם האט אליין געקלאגט אויף דעם וואס ער האט ניט אנגעוויזן די מקורות אויף זיינע הלכות - כידוע זיין אגרת 20 וואו ער שרייבט (אויף א שאלה וואס מ'האט ביי אים געפרעגט אויף א הלכה מסוימת) אז ער האט געזוכט דעם מקור אין איין גמרא, אין א צווייטע גמרא און האט עס ניט געקענט

18) תהלים קיח, כ. 19) נשא ז, לו. 20) "קובץ תשובת הרמב"ם ואגרותיו" (לפטיא, תרי"ט) ח"א סי' קמא.

געפינען. ביז אז ער האט דאס סו"ס געפונען. און ער איז מסיים אז ער האט חרטה אויף דעם וואס ער האט ניט אנגעוויזן די מקורות.

פונדעסטוועגן זעט מען אז דער רמב"ם האט בהשגחה פרטית ניט אנגעצייכנט די מקורות. מוז מען זאגן אז ס'איז דא א טעם אויף דעם.

נאכמער: דערביי שטעלט זיך די שאלה: נאכדעם וואס דער רמב"ם האט געשריבן זיין ספר האט ער געלעבט כו"כ שנים [ווי מ'ווייסט דערפון וואס דער רמב"ם שרייבט בפירושו²¹ וויפל צייט עס האט אים גענומען שרייבן דעם ספר און וועלכזן יאר דאס איז געווען ווי ער שרייבט אין דער הקדמה²² כו']. ניט ווי משה רבינו וואס האט פארענדיקט שרייבן די לעצטע אכט פסוקים פון דער ספר תורה קודם מותו²³;

איז פארוואס האט דער רמב"ם אליין ניט מוסיף און משלים געווען די מקורות צו זיין ספר (ווי ער אליין קלאגט אויף דעם), ובפרט אז דאס וואלט דאך ניט גענומען אזויפיל צייט ווארום ער האט שוין געשריבן דעם ספר און געלערנט די ענינים וכו'?

איז דער טעם אויף דעם - ווייל א ספר של הלכות דארף געשריבן ווערן בלשון צחה וברורה, "גלויין לקטן ולגדול". דעריבער האט ער דארט ניט אנגעצייכנט די מקורות און ניט געשריבן קיינע טעמים - ווייל דעמולט וואלט ער דאס געדארפט שרייבן לפי הדרגא פון דעם לומד. במילא וואלט עס געשריבן געווארן נאר "לקטן" אדער נאר "לגדול" - וואס דעמולט איז דאס ניט א ספר הלכות "לקטן ולגדול"; בשעת א זאך אין תורה איז ניט פארשטאנדיק פאר אלע אידן - איז דאס ניט ענינו פון תורת משה בן עמרם, תורה שבכתב (וואס איז דוקא פאר אלע אידן, לקטן ולגדול), און במילא אויך ניט ענינו פון תורת משה בן מיימון הספרדי (בספר הלכות שלו).

יז. אומקערנדיק זיך לעניננו, דארף מען ארויסבאקומען דער תוכן מיוחד פון שמעון (דער נשיא פון יום זה) דורך אריינקוקן אין חלק הגלוי שבתורה - אין די פסוקים מפורשים וואס רעדן וועגן שמעון בתורה שבכתב.

און אין תושב"כ גופא - אין ברכת יעקב לשמעון (בין כל השבטים), ווארום א ברכה איז ענינה גילוי, כמבואר בכ"מ²⁴ דער

(21) "קובץ" שם סי' מט. (22) לספר היד. וראה לקו"ש ח"כ ע' 547 ואילך. מבוא למו"נ הוצאת הר"י קאפח. ועוד. (23) ראה ב"ב סו, א. פרש"י ברכה לד, ה. ועוד. (24) לקו"ת ראה יט, רע"א. ד"ה כה תברכו תרכ"ו. ובכ"מ.

פירוש אין דעם וואס עס שטייט אויף ברכת יעקב "ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם"²⁵, או א ברכה אין נאר ממשיך ומגלה פון דעם שרש ומקור של המתברך [און דערמיט אין מען מבאר די מעלה פון ברכת יעקב לאפרים לגבי מנשה, אע"פ וואס מנשה אין געווען דער בכור].

אין דערפון מובן, אז דער חלק הכי גלוי אין תושב"כ גופא וועגן ענינו של שמעון - אין אין ברכת יעקב אליו: "שמעון ולוי אחים"²⁶.

יח. והענין בזה - ובהקדמה:

אע"פ וואס רש"י²⁷ אין מפרש אז "שמעון ולוי אחים" ע"פ פשוטו של מקרא אין אן ענין בלתי רצוי - אין אבער דא א פשט וואס קומט "פאר" דעם פשט פון רש"י, וואס מצד דעם אין "שמעון ולוי אחים" אן ענין של ברכה נחש ובגלוי.

וועט מען עס פארשטיין ע"פ המבואר אין א פריערדיקן מאמר²⁸ דברי הוהר²⁹ אויף דעם וואס עס שטייט³⁰ "אדם כי ימות באהל", דלכאורה: אלפיים שנה קדמה תורה לעולם³¹ [און נאך העכער פאר גדר זמן בכלל], אין ווי קומט עס אז אין תורה זאל שטיין אן ענין פון "ימות" וואס דאס אין ערשט נתחדש געווארן דורך דעם חטא עץ הדעת?³²

אין דער ביאור בזה: דער "אדם כי ימות" וואס שטייט אין תורה (שקדמה לעולם אלפיים שנה) רעדט זיך ניט וועגן מיתה לגריעותא באופן פון פירוד הנשמה והגוף, נאר וועגן מיתה למעליחא - דער ענין פון אן עלי' שלא בערך מעולם אהד לעולם נעלה יותר אלס א נשמה בגוף. וואס דאס אין ניט בלויז ניט קיין ענין של מיתה, נאר אדרבה - אין אן עולם שלמעלה יותר אין די דרגא פון חיים שלא בערך העכער. ואדרבה: פון דארטן ווערן נשתלשל חיים בעולם שלמטה מזה.

וע"ד ובדוגמא דעם ענין וואס ר' זירא צם מאה תעניתא לישתכח תלמוד בבלי בכדי ער זאל קעגען לערנען תלמוד ירושלמי³²: דער ענין הצום אין ניט אן ענין של ירידה ח"ו, נאר בכדי אויפטאן אז ער זאל פארגעסן "חיוו דהאי עלמא" פון תלמוד בבלי, און ער זאל

(25) יחי מח, יד. (26) שם מס, ה. (27) עה"פ. (28) ד"ה זאת התורה אדם דש"פ תשא. וראה מקדש מלך לזהר שבהערה הבאה. אה"ת חוקת ע' תתסו. ד"ה הנ"ל תרמ"ז (סה"מ תרמ"ז ע' קכב), עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' תקטו). וראה לקו"ש חכ"ד ע' 133 ואילך. (29) ח"א קנט, א. וראה תנחומא שבהערה 31. (30) חוקת יס, יד. (31) תנחומא וישב ד. ועוד. (32) ב"מ פה, א.

הנחת הת' בלתי מוגה

קענען צוקומען צו דער אור נעלה יותר פון תלמוד ירושלמי³³.

און דאס איז ניט בלויז אן עלי' פאר דער נשמה, נאר אויך פאר דער נשמה ווי זי געפינט זיך אין גוף (און איז א דבר חי, ניט אן ענין של פירוד הנשמה והגוף). כמובן מזה וואס צט ר' זירא: דער ענין הצום איז דאך מיעוט הלבי ודמי³⁴ פון דעם גוף (ווי מ'זאגט אין דער תפלה): און דער ענין הצום שבגוף האדם טוט אויף דער ענין השכחה וואס ברענגט די עלי' צו תלמוד ירושלמי, ד.ה. אז דער גוף אליין העלפט ארויס צו נחלה ווערן העכער, ובמילא ווערט אויך דער גוף נחלה צוזאמען מיט דער נשמה.

וכמדובר כמ"פ, אז מ'קען ניט זאגן אז דער ענין השכחה דא מיינט אן ענין לגריעותא, נאר מ'מוז זאגן אז ער האט פארגעסן נאר די שקו"ט ופלפול פון דעם דרך הלימוד בתלמוד בבלי, אבער ניט די מסקנות לפועל וכו' - ווארום אויב ניט, ווערט די שאלה אויף ר' זירא: ווי קען ער פאסטן צו פארגעסן אן ענין אין תורה - ווען ס'איז ידוע דער גודל החומר פון תפלה דבר אחד ממשנתו³⁵?

יט. וע"ד איז ווי דאס איז בנוגע צו "אדם כי ימות באהל" - עד"ו איז דאס אויך בנוגע צו אלע ענינים אין תורה וואס זיינען לכאורה ענינים בלתי רצויים, אז מצד עצם התורה, ווי תורה איז אלפיים שנה קדמה לעולם - זיינען די אלע ענינים דברים טובים ממש.

ולדוגמא - דער פירוש פון ר' לוי³⁶ בארדיטשעווער (ווי חסידים דערציילן (און מסתמא האט מען דאס געהערט פון רבותינו נשיאינו), און ווי ס'איז געדרוקט אין זיינע ספרים) אויפן פסוק אין ישעי' 36 "עם כבוד עון", אז ישעי' קומט זאגן אז אידן זיינען "א פאלק וואס זיי איז שווער טאן אן עון"³⁷.

אזוי איז אויך מובן בנוגע צו ברכת יעקב "שמעון ולוי אחים", אז מצד עצם התורה (ווי ער איז אלפיים שנה קדמה לעולם) איז דאס א ברכה גלוי'.

און ווי ס'איז מוכרח זאגן אויך דערפון וואס אפילו "בגנותה של בהמה טמאה לא דבר הכתוב"³⁷, די תורה נוצט ניט קיין לשון "מגונה" אפילו בנוגע א בהמה³⁸, עאכו"כ בנוגע אן אדם, און דערצו נאך איינער פון די בני יעקב, דעריבער מוז מען זאגן אז "שמעון ולוי אחים" מיינט זיכער אן ענין למעליוחא.

(33) ראה המשך תרס"ו ע' 10, המשך תער"ב ע' א'נ ואילך, ועוד. (34) ראה ברכות יז, א. (35) אבות פ"ג מ"ח. (36) א, ד. (37) ב"ב קנב, א. (38) ראה פסחים ג, א (הובא בושב"ם ב"ב שם).

וכמובן פון דעם עצם ענין וואס יעקב רופט אים דא אן מיט זיין נאמען "שמעון" - דער נאמען וואס מ'האט אים געגעבן ווען ער איז געבארן געווארן און דאס איז געבליבן זיין נאמען אויף אלעמאל, דער נאמען וואס איז אים מחי' ומהווה ומקיים³⁹ און גיט ארויס תוכן ענינו - "שמעון" על שם "כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה"⁴⁰. וואס דאס ברענגט ארויס דער עילוי פון שמעון: אע"פ וואס ער (שמעון) איז פארבונדן מיט בחי' שמיעה, וואס איז לכאורה נידעריקער פאר ראובן, על שם "ראה ה' גו"⁴¹, בחי' ראי'⁴², און צו ראובן האט מען ניט געהאט א טענה ווי צו שמעון - אעפ"כ האט שמעון די מעלה (אויך לגבי ראובן), אז דורך דער ענין השמיעה ("שמע ה'") אליין - וואס האט ניט אזא תוקף ווי ראי' (כידוע בנוגע צו עדות⁴³) - טוט זיך אויף דער היפך פון "שנואה אנכי"⁴⁴.

עפ"ז איז מובן, אז וויבאלד יעקב באנוצט זיך דא מיט דעם נאמען "שמעון" ("שמעון ולוי אחים"), האט דאס אין זיך אן ענין למעליהא.

כ. הביאור בזה:

"שמעון ולוי אחים" ווייזט אויף דער ענין האחדות צווישן שמעון ולוי, אן אחדות פון אחים - כמבואר בתניא פרק לב, אז דער ענין פון אהבת ישראל קומט מצד דעם וואס "אב א' לכולנה ולכן נקרא כל ישראל אחים ממש מצד שורש נפשם בה' אחד כו".

און די הדגשה בזה איז נאכמער:

"שמעון" און "לוי" זיינען צוויי הפכים. "שמעון" איז פארבונדן מיט "שנואה אנכי": "לוי" איז פארבונדן מיט "הפעם ילדה אישי אלי" (דער היפך פון "שנואה אנכי"). ואעפ"כ זיינען זיי "אחים" - זיי שטייען באחדות גמורה. ביו אז יעקב איז גאר מקדים שמעון פאר לוי ("שמעון ולוי אחים"). און אויך ווי שמעון איז "שמעון" בדרגא ירוד - זאגט ער אין תניא אז "היתה באמנה אתו", ניט נאר "אתו", נאר "באמנה אתו".

דערפון איז מובן אז דער "שער" פון דעם טאג - דורך וועלכע אלע אנדערע שבטים זיינען עולה - איז דער ענין פון אהבת ישראל און אחדות ישראל, "שמעון ולוי אחים".

39) שעהיה"א פ"א. 40) ויצא כס, לג. 41) שם, לב. 42) ראה תו"א ר"פ ויחי. ועוד. 43) ראה ר"ה כו, א. וראה לקו"ש ח"ו ע' 121 ובהערות שם. וש"נ. 44) ראה מפרשים עה"פ ויצא שם, לג.

הנחת הת' בלתי חוגה

און דערפון קומט ארויס די הוראה נצחית צו אידן בכל הדורות [ע"ד ווי די עבודה פון משה איז נצחית בעבודת כאו"א מישראל, כמבואר בלקו"ת פרשתנו] - וואס זיי זאגן דעם "נשיא" בכל יום, אז "באם אני משבט שחעון יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין כו' הכלולות בקדושת זה השבט", וואס ביום זה איז דאס דער ענין פון אהבת ואחדות ישראל ("שמעון ולוי אחים"), ביז אן אחדות צווישן אלע סוגים פון אידן, סיי "שמעון" און סיי "לוי".

און דאס ווירקט "להשכיל בתורתך וביראתך וכו'".

כא. און אין דעם קומט צו נאכמער הדגשה בשעת ס'איז א יום השבת - וואס גיט כח אז די אלע ענינים זאלן געטאן ווערן מתוך עונג, "וקראת לשבת עונג" 45 און דעמולט איז "כל מלאכתך עשוי" 46, ביז באופן פון "המענג את השבת" 47, כמבואר הפירוש בספרים 48, אז נוסף אויף דעם עונג וואס שבת פארמאגט מצ"ע, איז א איד ע"י עבודתו (זיכער ע"י העזר וסיוע מלמעלה) מענג און מוסיף נאכמער עונג אין שבת.

ובפרט געפינענדיק זיך אין א ביהכנ"ס און ביהמ"ד, מקום שמגדלין בו תפלה 49 און מקום שמגדלין בו תורה 49 וצדקה, א "מקדש מעט".

און פון דעם "מקדש מעט", "מעט" לכאורה - קומט מען צו דעם "מקדש גדול", "מקדש אד' כוננו ירך" 50, ביום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים 51, ובחודש ניסן - וואס בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל 52,

ולא עכבם אפילו כהרף עין.

* * *

כב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויקרא אל משה גו'.

* * *

כג. ס'איז אויך רגיל אנטזלערנען א פסוק פון פרשת השבוע צוזאמען מיט פירוש רש"י, אן ענין אין די הערות פון טאטן אויפן זהר דפרשתנו - א לימוד דערפון למעשה בפועל, און אן ענין אין

(45) ישע"י נח, יג. (46) מבילתא ופרש"י יתרו כ, ט. טרשו"ע (ודאה"ו) או"ח שמו"ס"ח (סכ"א). (47) שבת קיח, טע"א ואילך. (48) ראה אוה"ת ג"ך (כרך א) ע' רעז ואילך. (49) ראה מגילה כז, א. (50) בשלח טו, יז ובפרש"י. וראה זח"ג רכא, א. ועוד. (51) תמיד בסופה. (52) ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

דעם שיעור היומי ברמב"ם - ווי דער מנהג שנתקבל ברוב תפוצות ישראל.

ובפרט שטייענדיק אין די טעג בסמיכות צו ערב פסח, דער יום הולדת הרמב"ם,

וואס דערביי זעט מען א דבר פלא: בנוגע צו רוב צדיקים אין ניט געבליבן א זכר ווען אין זייער יום הולדת - אע"פ וואס בומנם האט מען דאס זיכער געוואוסט, און ס'איז געווען פארבונדן מיט א "ברית", און א סעודה של שמחה, כמ"ש⁵³ "ויעש אברהם משה גדול ביום הגמל את יצחק" וכו'; משא"כ בנוגע דעם רמב"ם איז געבליבן א זכר ניט נאר אז דאס איז געווען בערב פסח, נאר אויך דער שעה בדיוק - "שעה ושליש אחר חצי היום"⁵⁴.

וואס דאס איז דאך זיכער בהשגחה פרטית, כתורת הבעש"ט הידועה⁵⁵ אז יעדער זאך איז בהשגחה פרטית, און דאס איז נוגע ביו אין מחשבה הקדושה דאדם קדמון (ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר איז מבאר, און שוין געדרוקט נאך בחייו וכו' 56) - סיי בנוגע יעדער פרט שבדומם, צומח, חי, עאכו"כ מדבר, עאכו"כ בא אידן, עאכו"כ בא גדולי ישראל.

דערפאר בשעת מ'שטייט בסמיכות צו ערב פסח, יום הולדת הרמב"ם, איז נאכמער בהדגשה דער לימוד בספר הרמב"ם, ספר הלכות שלו - דער איינציקער ספר וועלכע ער האט אליין געשריבן אין לשון הקודש (און מ'האט אויף דעם ניט געדארפט אנקומען צו א מעתיק) - דער ספר "משנה תורה", ווי דער רמב"ם רופט עס אליין אן.

וואס דאס איז דאך א דבר פלא, אז דער רמב"ם אליין זאל מתאר זיין ספר מיט אזא נאמען - "משנה תורה".

און אין דעם ספר האט זיך דער רמב"ם אינגאנצן אריינגעגעבן, בדומא ווי דער אויבערשטער זאגט "אנא נפשית כתבית יהבית", וצדיקים דומים לבוראם.

[המשך הדיבור - ע"ד דברי אדמו"ר נ"ע קודם הסתקלותו וע"ד מאמר הראשון של אדמו"ר מהורי"צ - נכלל בהשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפסה לעיל].

כד. [בהמשך להענין שהבצחיות דמקור הקדושה נמשכת גם בקדושה, ולכן

(53) וירא כא, ח. פדר"א פכ"ט. אבודרהם סדר מילה וברכות'. ועוד. (54) סדר הדורות ד"א תתקכ"ז. מספר יחסין מאמר ד (דורות האחרונים). (55) כש"כ (הוצאת קה"ת) הוספות סקי"ט ואילך. (56) לקו"ד ח"א פד, ב.

קדושה לא זזה ממקומה - אמר:]

זיכער זיינען פאראן דרגות אין די קדושה - "אתה קדוש",
 "ושמך קדוש" 57 וכו' - אבער בכללות איז דאס אלץ קדושה וואס איז
 נצחית מעין הנצחית פון דעם אויבערשטן אליין.

און דערפון ווערט עס אויך נמשך אין דעם "גוי קדוש" 58 ווי ער
 געפינט זיך למטה - אז ער ווערט אויך נצחית.

ובפשטות - דריקט זיך דאס אויס אין די ג' סימנים פון דעם
 "גוי קדוש", ביישנים, רחמנים וגומלי חסדים 59,

און ניט בלויז ווי עס שטייט אין תורה, נאר תלמוד גדול שמביא
 לידי מעשה - די ג' סימנים דארפן זיך אויסדריקן אין די הנהגה
 במעשה בפועל פון א אידן.

ובאופן גלוי לכל. ווי דער פירוש הפשוט אין א "סימן" איז -
 אז דאס שטייט בגלוי. עאכו"כ ווען עס רעדט זיך וועגן זיי סימנים.

וואס דערפון איז מובן, אז ס'איז אינגאנצן ניט מספיק אז ער
 זאל זיין א ביישן וכו' נאר בא זיך אין שטוב, בחדרי חדרים; אבער
 בשעת ער גייט ארויס אין גאס - טראכט ער אז וויבאלד ער איז א
 פרנס על הציבור, איז ער אסור במלאכה 60, און ער דארף מטיל זיין
 אימה ופחד על הציבור 61, אדער ער איז א ראש ישיבה - דארף זיין
 "ורוק מרה לתלמידים" 62. במילא טאר ער אין גאס ניט זיין א ביישן,
 נאר אדרבה, ווארום ס'איז כבוד התורה...

אי - תורה זאגט אז מ'דארף זיין א ביישן? איז ער א ביישן בא
 זיך אין שטוב?

דארף מען וויסן אז דאס איז היפך פסק התורה, וואס פסק'נט
 אפ אז ביישן איז א טיחון, און א סימן הייסט אז מ'זעט עס בגלוי,
 ד.ה. אויך אין זיין הנהגה בפועל בחוץ, ביו אז אפילו א ניט-איד זעט
 עס, און אפילו א קליין קינד זעט עס וואס ביי א קליין קינד איז
 פאראן א "הבל שאין בו חטא" 63, וואס דאס איז נאך העכער פאר
 הבל של אביי ורבא 64, אע"פ וואס זיי זיינען געווען דער יסוד פון

(57) ראה סידור עם דא"ח פס, א ואילך. (58) יתרו יט, ו. (59) רמב"ם הל'
 איסור"ב פ"ט הי"ז. מיבמות עט, א. וראה שיחות: פורים וש"פ ויק"פ ש.ז. מכתב
 כ"ה אדר וי"א ניסן ש.ז. (60) ראה קידושין ע, א. (61) ראה ר"ה יז, א. (62)
 כתובות קג, ב. (63) שבת קיט, ב. (64) ראה שבת שם.

תושבע"פ⁶⁵, פירושה פון תושב"כ⁶⁶, עאכו"כ אן ערוואקסענע איד.

ועד"ו אויך בנוגע דעם סימן פון "גומלי חסדים" - דארף עס שטיין בגלוי אז אלע זאלן דאס קענען זען.

און דוקא א גמילות חסדים ע"פ שו"ע - ניט להתייהר או לקנח, אדער פארבונדן מיט געבן שוחד, וואס דאס אליין ווייזט דעם צווייטן בגלוי אז יענער איז ניט כדבעי, ווייל אויב יענער פאלגט שו"ע - דארף ער אים ניט געבן קיין שוחד און דערצו אויך מכשיל זיין בקבלת שוחד, ער קען אים בעסער זאגן: קוק אריין אין שו"ע, וועט דאס אויף אים פועל'ן מער ווי דאס וואס ער זאגט אים...

במילא איז די נתינת השוחד אליין מגלה צו דעם צווייטן ווער ער (דער נותן השוחד) איז.

וכידוע דער פתגם פון דעם רבי'ן מהר"ש⁶⁷, אז דעם אויבערשטן נארט מען ניט, א צווייטן נארט מען אויך ניט, דער איינציקער וועמען מ'נארט - איז זיך אליין וכו', כהמשך הפתגם.

כה. ויש לקשר דעם ענין הנצחיות הנ"ל פון א נשיא דערמיט וואס עס רעדט זיך אין לקו"ת פרשתנו, או התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו, ד.ה. די בחינות פארבונדן מיט "ויקרא אל משה", וואס זיי זיינען בחינות הכי נעלות, כמבואר⁶⁸ אז דער "ויקרא אל משה" קומט פון די בחינה שלא ידע מי הוא הקורא, העכער פאר אלע שמות.

און דאס טוט אויף אז משה זאל קענען עולה זיין און אריינגיין אין אוהל מועד, אע"פ וואס פריער שטייט אז "לא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן, כמבואר שם, אז דא שטייט "מלא" (מ"ם קמוצה ולמ"ד צירה), אע"פ וואס דא האט געפאסט שטיין "מלא" (מ"ם חרוקה ולמ"ד קמוצה) [ווי אנגעצייכנט אין לקו"ת די נקודות אונטער די ווערטער. (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בחיור): וואס דאס איז פון די איינציקע מאל וואס מ'געפינט נקודות אין לקו"ת], ווייל "אי כפשטי' דקרא שכבוד ה' מלא למשכן אם כן מלא (מ"ם חרוקה) מיבעי לי, דהי' הפי' רק שבחי' הכבוד מלא את המשכן, אבל מדכתיב מלא (מ"ם קמוצה) משמע עוד זאת שבחי' כבוד ה' נשלמה ונתמלאה ואחר כך נמשך ונתגלה כבוד ה' שבבחי' זו במשכן".

65) ראה טובה כח, א. ועוד. 66) ראה הקדמת הרמב"ם לס' היד. 67) ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 607. 68) ד"ה ויקרא העת"ר (בהמשך תער"ב). ד"ה הנ"ל שנאמר בהתוועדות.

הנחת ה' בלתי חוגה

און דער ביאור בזה איז, אז "כבוד ה'" איז בחי' ממכ"ע, און "כבוד ה' מלא" מיינט אז ממכ"ע (כבוד ה') ווערט נתמלא מיט סוכ"ע, און דורך דעם ווערט "התגלות סוכ"ע בממכ"ע בבחינת אור פנימי והוא מלא את המשכן ממש".

און ס'איז מובן, אז וויבאלד מ'רעדט וועגן "ויקרא אל משה", מבחי' שלא יודע מי הוא הקורא, און פארבונדן מיט אל"ף רבתי וכו' - זיינען די דרגות פון ממכ"ע און סוכ"ע העכער און העכער כו'.

און מצד דער גילוי גדול "לא יכול משה לבוא אל המשכן", אבער דורך דעם וואס ס'איז געווען "ויקרא אל משה", האט ער געקענט מקבל זיין דעם גילוי.

און "התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו", בא יעדער איד, כמבואר בלקו"ת שם.

כו. דער ענין הכי עיקרי וואס משה רבינו האט ממשיך געווען צו אידן איז - תורה, "משה קבל תורה מסיני ומסרה כו" 69.

וואס דאס איז דער איבערגאנג צו די שיעורי תורה פארבונדן מיט היינטיקן שבת, וואס מיט זיי דארף מען לעבן אין די צייט.

אנהויבנדיק פון דעם ענין אין פרש"י בפרשתנו:

וויבאלד אז ס'איז א שבת וואס קומט נאך ב' ניסן, וואס איז פארבונדן מיט נשיאים, דער יום ההילולא פון דעם נשיא דער רבי נ"ע, און דער יום התחלת הנשיאות פון כ"ק מו"ה אדמו"ר נשיא דורנו - דעריבער וועט מען רעדן און ענין אין פרש"י אויף א פסוק בפרשתנו וואס רעדט זיך וועגן א נשיא בישראל.

רש"י שטעלט זיך אויפן פסוק⁷⁰ "אשר נשיא יחסא", און איז מפרש: "לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו ק"ו שמתחרט [ובנוסח שני פון פרש"י⁷¹ שטייט ניט דער ווארט "שמתחרט" על זדונותיו".

דארף מען פארשטיין⁷²:

א) מפרשים⁷³ זיינען מסביר אז רש"י אין שווער וואס אין פסוק שטייט "אשר" און ניט "אם", ווי עס שטייט אין אלע אנדערע

(69 אבות רפ"א. 70) פרשתנו ד, כב. 71) דפוס ראשון ושני. ועוד. 72) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 34 ואילך. 73) רא"ם, גו"א ושפ"ח כאן - ע"פ הוריות י, ריש ע"ב.

ערטער אין דער פרשה. דעריבער קומט רש"י מפרש זיין דער פירוש אין "אשר" - "לשון אשרי וכו'".

אבער לכאורה קען מען דערויף פרעגן: כמה מפרשי המקרא זיינען מסביר אז ס'איז קיין קשיא ניט פארוואס דא שטייט "אשר", און זייער הסברה איז בפשטות (ע"ד הפשט) - ווייל בדרך המקראות קומט אמאל א ווארט א פאָר ווערטער פריער אדער שפעטער אין פסוק, ועד"ז אין אונזער פסוק: "אשר נשיא יחטא" איז פונקט ווי ס'וואלט געשטאנען "נשיא אשר יחטא", וכיו"ב⁷⁴.

נאכמער: אנדערע מפרשים⁷⁵ זאגן, אז דער לשון "אשר נשיא יחטא" איז גלאטיק אפילו אָן משנה זיין דעם סדר ("נשיא אשר יחטא") - ווייל "אשר" איז מלשון זמן: "אשר נשיא יחטא" מיינט - בשעת דער נשיא וועט חוטא זיין. וואס דאס איז אויך ע"ד הפשט.

ווערט די שאלה אויף פרש"י: וואס איז שווער אין פסוק - אז ער דארף בכלל זאגן א פירוש?

די קשיא ווערט נאך שטארקער:

פריער אין דער פרשה שטייט⁷⁶ "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'". איז ידוע דער דיוק פון דעם אלטן רבי'ן בזה⁷⁷, אז לכאורה האט געדארפט שטיין "אדם מכם כי יקריב קרבן לה'?"

רש"י שטעלט זיך ניט אפ אויף דעם דיוק. און דער טעם איז מובן בפשטות, ווייל ע"ד הפשט קען א ווארט אמאל שטיין פריער אדער שפעטער מיט א ווארט. עד"ז דא: "אדם כי יקריב מכם" איז פונקט ווי עס וואלט געשטאנען "אדם מכם כי יקריב".

און ווי מפרשים⁷⁸ זיינען דארטן מסביר: אדם כי יקריב מכם - "מאוחר, וכן הוא אדם מכם כי יקריב קרבן וכמוהו רבים".

פארשטארקט דאס נאכמער די קשיא אויף רש"י: פון דעם וואס רש"י איז גארניט מפרש אויף "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" - איז פארשטאנדיק אז אזוי איז סדר המקראות ע"ד הפשט. אויב אזוי פארוואס איז דא א שוועריקייט אין דעם פסוק "אשר נשיא יחטא", וואס צוליב אים דארף רש"י זאגן א פירוש בכלל?

און דערצו נאך א פירוש וואס איז ניט ע"ד הפשט לכאורה: (1) "אשר" ניט מלשון זמן, נאר מלשון גליקלעך. (2) "אשר נשיא יחטא"

74) ראה ראב"ע כאן. וראה רשב"ם כאן. 75) ראה רמב"ן כאן. 76) א, ב. 77) לקו"ת פרשתנו ב, ב. 78) ראב"ע שם.

הנחת הת' בלתי מוגה

בפשטות מיינט אז דער "אשר" גייט אויף דעם נשיא. משא"כ לויט פרש"י קומט אויס אז "אשר" גייט אויף דעם דוד ("אשרי הדור") - "דור" מאן דער שמי', ווער רעדט דא וועגן דעם דור?

אויך דארף מען פארשטיין: פארוואס איז רש"י מוסיף "ק"ו שמתחרט על זדונותיו" - לכאורה איז גענוג זאגן "אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו" - פארוואס פארט מען דא מיטאמאל אריין מיט "זדונות"?

וכפי שיתבאר לקמן.

כו. אין די הערות פון טאטן אויפן זהר שטעלט ער זיך אויף דעם מאמר הזהר בפרשתנו דף ד עמוד ב: "ר' שמעון פתח הנזנים* 78 נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. האי קרא אית בי' לאסתכלא כיון שכתיב נראו בארץ מהו דכתיב נשמע בארצנו דהא בחד ארץ סגיא, אלא הנזנים אלין אינון נטיען דעקרון קב"ה ושתיל לון וכו' ומאי איהי ארץ קדישא ארץ עלאה ארץ ודאי, עת הזמיר הגיע כו' בשעתא דאתקם משכנא, וקול התור נשמע בארצנו דא ארץ דלתתא דאחסנו ישראל על ידא דיהושע".

און ער איז מבאר⁷⁹ די דיוקי הלשונוה שבוה, דאס וואס עס שטייט אין זהר (אויף "הנזנים נראו בארץ") ג' פעמים "ארץ", און דער דיוק אין דעם תואר "ארץ ודאי".

וכפי שיתבאר לקמן דער ענין בזה אין עבודת האדם.

יש לקשר דער ענין פון "ודאי" עם המדובר לעיל וועגן דעם ענין הנזחיות שבקדושה: דער אמת'ער ענין פון "ודאי" איז שייך זאגן נאר אויף דעם אויבערשטן אליין, ווארום אלע אנדערע זאכן קומען נאר מצד דעם רצון פון דעם "מצוי ראשון" שממנו נמצאו כל הנמצאים (בלשון הרמב"ם⁸⁰), און דערפאר קען זיי דער מצוי ראשון מבטל זיין בכל רגע ורגע (ווי דער רמב"ם שרייבט ווייטער⁸¹), במילא זיינען זיי ניט קיין מציאות של "ודאי". דער אמת'ער ענין פון "ודאי" איז נאר דער מצוי ראשון, עצמות ומהות יח', שמציאותו מעצמותו כו'.

אבער דער "ודאי" (נזחיות) פון עצמותו יח', מקור הקדושה, ווערט נמשך אויך אין קדושה, אז קדושה לא זזה ממקומה, כנ"ל.

*78) שה"ש ב, יב. (79) לקוטי לוי"צ לזהר - כרך ב ע' קסט. (80) בריש הלי יסוה"ת. (81) שם ה"ב-ג.

כח. אין היינטיקן שיעור רמב"ם לערנט מען הל' חמץ ומצה⁸². וואס דאס איז דאך א דבר בעתו - שטייענדיק בתוך השלשים יום קודם חג הפסח. ווען מ'הויבט אן לערנען הלכות החג, ובפרט שטייענדיק שוין אין חודש ניסן, בתוך פון די צוויי וואכן פאר פסח, וואס דעמולט דארף מען לערנען די הלכות לכילי עלמא, אויך לדעת רשב"ג⁸³. ועאכו"כ אז מ'שטייט שוין עטלעכע טעג אין חודש ניסן - בה' ניסן.

וכרגיל, וועט מען מבאר זיין אן ענין אין "לחקן הדעות כו"⁸⁴ אין היינטיקן שיעור רמב"ם בהל' חמץ ומצה, און אויך אן ענין אין נגלה.

וואס בכללות איז הלכות חמץ ומצה מרמז אויף כללות עבודה האדם: "חמץ" איז איינער פון די שמות של היצה"ר⁸⁵, און די עבודה באשטייט פון ביעור חמץ וכו'⁸⁶. "מצה" איז "מיכלא דאסותא"⁸⁷ - די עבודה פון "סור מרע"⁸⁸, און "מיכלא דמהימנותא"⁸⁷ - "עשה טוב"⁸⁸.

וכפי שיתבאר לקמן.

כט. בשעת מ'טוט די דריי ענינים פון תורה, תפלה און גמ"ח אין א התוועדות ברבים - קומט צו אן עילוי מיוחד, ווארום סיי בא תורה, סיי בא תפלה און סיי בא גמ"ח - איז דא א מעלה מיוחדת ווען מ'טוט זיי ברבים:

די מעלה פון תלמוד תורה ברבים, וואס דאס איז דוחה "אפילו למצוה של תורה"⁸⁹, וכמבואר באגה"ק⁹⁰. די מעלה פון תפלה ברבים אויף תפלה ביחיד⁹¹. און אויך בנוגע צו גמ"ח - וואס גייט אויף כללות המצוות⁹² - איז דא א מעלה בשעת מ'טוט עס ברבים ובגלוי, כמאמר הידוע מצוה לפרסם עושי מצוה⁹³. וואס דערפאר איז אהלו של אברהם אבינו ("אחד הי' אברהם"⁹⁴) געווען פתוח מכל הד' רוחות, בכדי מקיים זיין דעם ענין פון גמ"ח באופן גלוי ומפורסם אפילו פאר ערביים⁹⁵.

וכמדובר לעיל, אז "גומלי חסדים" איז א "סימן", וואס א

(82 פ"ב-ד. 83) פסחים ו, סע"א. (84 רמב"ם הל' תמורה בסופן. 85) זח"ב מ, ב (ברע"מ). וראה לקו"ת צו יג, ג. ועוד. (86 ראה לקו"ת שם. ועוד. 87) ראה זח"ב קפג, ב. לקו"ת שם. ובארוכה בשער האמונה לאדהאמ"צ. (88) תהלים לד, טו. (89) הל' ת"ת לאדה"ו פ"ד ס"ד. וראה שו"ע אדה"ו אור"ח סק"ו ס"ד. (90) סכ"ג. (91) ברכות ה, רע"א. (92) ראה תו"א מקץ לח, ג. מב, ג. ועוד. (93) שו"ת הרשב"א ת"א סתקפ"א. הובא במג"א אור"ח סקנ"ד ס"ק כג. (94) יחזקאל לג, כד. (95) ראה סוטה י, א. ב"מ פו, ב.

הנחת הת' בלתי מוגה

סימן מיינט אז דאס שטייט בגלוי - אזוי ווי ס'איז געווען ביי אברהם אבינו, אז אלע האבן געזען בגלוי זיין גמ"ה, ביו אפילו צ ערביים, צו "בריות בעלמא"⁹⁶, וואס האבן נאר די מעלה אז זיי זיינען באשאפן געווארן ע"י הקב"ה ("אומן שעשאני"⁹⁷).

5. דערפאר איז מתאים אז די אלע וואס האבן צוגעשטעלט בוטלעך משקה פאר פארשידענע התוועדויות ומסיבות בקשר מיט א סיום ברמב"ם, א חנוכת בית חב"ד, הכנסת ספר תורה וכיו"ב - זאלן איצטער ארויפייגן און מכריו זיין וועגן דעם און מומין זיין דעם גאנצן עולם, עכ"פ באי-כחם - וואס נוסף צו די מעלה פון משתף זיין א רבים בזה, האט עס אויך דעם ענין פון מצוה לפרסם עושי מצוה.

און דאס זאל נאכמער ממחר זיין דעם פרסום הכי גדול - פון אליהו הנביא זכור לטוב, מבשר הגאולה⁹⁸, "קול מבשר מבשר ואומר⁹⁹ הנה גואלך בא, אז משיח קומט, און אז ער איז שוין געקומען, למטה מעשרה טפחים, ומתוך שמחה וטוב לבב.

[אחרי חלוקת המשקה וההכרזות - התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א זנגן "והריקותי לכם ברכה".]

* * *

לא. דער ביאור בפרש"י - באווארנט רש"י אליין מיט זיין לשון צחה וברורה:

רש"י הויבט אן זיין פירוש אז "אשר" איז "לשון אשרי". וואס דער אויסשפראך "לשון" איז בלתי רגיל אין פרש"י. ער האט געקענט שרייבן "אשרי" סתם, אדער "פירוש אשרי" וכיו"ב.

ובפרט בשעת דער בן חמש וועט עלטער ווערן און וועט לערנען די גמרא אין הוריות¹⁰⁰ (דער מקור פון פרש"י), וועט ער זען אז דארטן שטייט טאקע "אשרי" סתם, און דעם ווארט "לשון".

און היות אז בן חמש ווייסט דער דיוק אין לשון רש"י - פארשטייט ער אז מיט דעם ווארט "לשון" קומט רש"י עפעס זאגן.

ובפשטות: דערמיט קומט רש"י זאגן, אז דער פירוש אין "אשר" איז טאקע פארשטאנדיק בפשטות. "אשר" איז מלשון זמן, ד.ה. "אשר

⁹⁶ ראה תניא פל"ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 124 ואילך. ⁹⁷ ראה תענית כ., סע"א ואילך. וראה לקו"ש שם ע' 125 ואילך. ⁹⁸ ראה פרש"י בחוקתי כו., מב. ⁹⁹ נוסח הושענת הושע"ר. ¹⁰⁰ שבהערה 73.

נשיא יחטא" - בשטח דער נשיא וועט חוטא זיין.

אבער דערביי ווערט א שאלה אויף דעם "לשון" "אשר" - פארוואס שטייט עס אין דעם לשון, ווען אין אלע אנדערע ערטער בפרשה זו שטייט דער לשון "אם".

די אנדערע מפרשים ארן וואס איז דער פירוש אין "אשר", און אויף דעם גיבן זיי זייערע ביאורים; רש"י ארט ניט דעם פירוש אין "אשר", ווייל דאס איז מובן בפשטות (אז דאס איז מלשון זמן), דאס וואס ארט רש"י איז דער לשון "אשר" (און ניט "אם").

אבער כדרכו של רש"י, פרעגט ער ניט א קשיא און גיט אויף דעם א תירוץ, נאר ער זאגט לכתחילה דעם ביאור, פארשטייט מען בדרך ממילא דעם הירוצ.

דערבער זאגט רש"י, אז "אשר" איז "לשון אשרי", ד.ה. אז דער טעם פארוואס דא שטייט דער לשון "אשר" און ניט "אם", ווייל דער פסוק וויל לערנען נאך א ואך - דעם ענין פון ("אשר" "לשון) אשרי", גליקלעך.

ובכדי מסביר זיין אין וואס באשטייט דער "אשרי" איז רש"י ממשיך: "אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו ק"ו שמתחרט על זדונותיו".

ד.ה. אז דער פירוש אין "אשר" גייט אויף דעם נשיא - כפירוש הפשוט אין כתוב; אבער דער לשון "אשר" (און ניט "אם") קומט לערנען א לימוד נוסף בנוגע דעם דור, "אשרי הדור שהנשיא שלו וכו'".

עפ"ז וועט מען אויך פארשטיין פארוואס רש"י איז מעתיק פון פסוק די ווערטער "אשר נשיא יחטא", דלכאורה ע"פ הנ"ל קומט רש"י נאר מפרש זיין דעם לשון "אשר" (אז דאס איז "לשון אשרי"), היינט פארוואס איז ער מעתיק אויך די אנדערע ווערטער "הנשיא יחטא"?

איז דער ביאור בזה: רש"י איז מעתיק די ווערטער ניט צוליב די שאלה (פארוואס שטייט דער לשון "אשר" און ניט "אם"), נאר צוליב דעם ענטפער, ווייל דאס איז "לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו כו'": אויב רש"י וואלט נאר מעתיק געווען דעם ווארט "אשר", וואלט מען טאקע געוואוסט אז דער דיוק איז אין דעם לשון "אשר" (און ניט "אם"), אבער מ'וואלט ניט געוואוסט ווי קומט דא אהער אריין א "דור", און פארוואס זיינען זיי גליקלעך ("אשרי"). דערבער איז רש"י מעתיק אלע ווערטער "אשר נשיא יחטא", וואס פון דעם ווארט "נשיא" ווייסט מען אז ס'איז דא א דור (אויף וועמען

הנחת הח' בלתי מוגה

ער איז א נשיא), און פון דעם ווארט "יחטא" ווייסט מען אויף וואס דער דור איז גליקלעך - "שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו כו'".

און דער טעם פארוואס רש"י גיט צו אויך דעם סיוס "ק"ו שמתחרט על זדונותיו" - איז ווייל אזוי איז די חציאות. אויב רש"י וואלט נאר געשריבן אז דער גליק פון דור איז "שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו" - איז דאס א האלבער ענין, ווייל דער אמת איז אז זיי זיינען גליקלעך ניט נאר אויף דעם וואס ער ברענגט א כפרה על שגגתו, נאר אויך אויף דעם וואס ער איז זיכער (ק"ו) "מתחרט על זדונותיו".

ד.ה. אז דער "אשרי הדור" באשטייט פון דעם וואס אע"פ אז "נשיא יחטא", א דבר בלתי רצוי - קומט דערפון ארויס אז דער נשיא איז "נותן לב להביא כפרה על שגגתו וק"ו שמתחרט על זדונותיו", וואס דאס האט אין זיך נאך א העכערער עילוי - די מעלה פון זדונות נעשות לו כזכיות¹⁰¹, אתהפכא, וואס קומט מצד עבודת התשובה, שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם¹⁰².

לב. דער ענין אין זהר:

דער טאטע האט געשריבן זיינע הערות זייענדיק אין גלות, און אין גלות בתוך גלות, כמדובר כמ"פ.

דעריבער איז מתאים פארטייטשן דעם ענין אין זהר (וועלכע ער איז מבאר אין די הערות) בענין הגאולה - וואס דאס איז דער תכלית המבוקש פון גלות:

דער זהר איז מפרש אז "עת הזמיר הגיע" גייט אויף "שעתא דאתקם המשכן", און "וקול התור נשמע בארצנו" גייט אויף "ארץ דלתתא דאחסנו ישראל על ידא דיהושע" (כיבוש הארץ ע"י יהושע).

וואס אילו זכו וואלט די גאולה שלימה געווען בשעת כניסת הארץ ע"י יהושע, און בנין שלמה וואלט דעמולט געווען דער בית המקדש הנצחי, בדוגמא ווי עס שטייט אין מדרש¹⁰³ בנוגע צו כניסת הארץ ע"י משה רבינו, אז דעמולט וואלט דער ביהמ"ק קיינמאל ניט חרוב געווארן און מ'וואלט געהאט די גאולה שלימה.

(101) יומא פו, א. (102) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. (103) ראה מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בילקוט ראובני פ' ואתחנן). אלשיך, אור החמה ועוד - ר"פ ואתחנן. אה"ת ואתחנן ע' סה. צג. ועוד.

אבער בפועל לא זכו און דער ביהמ"ק איז דערנאך חרוב געווארן און מ'איז אריין אין גלות, אבער דער תכלית פון דעם גלות איז - עס זאל קומען די גאולה האמיתית והשלימה.

ווי עס שטייט 104 "אנכי אעלך גם עלה", ד.ה. צוויי עליות - די ערשטע עלי' פון גלות מצרים וכניסה לארץ ישראל ע"י יהושע, און די צווייטע עלי' פון גלות זה האחרון בגאולה העתידה¹⁰⁵.

וואס עפ"ז קומט אויס אז דער פירוש אין זהר אין דעם פסוק איז פארבונדן מיט די גאולה.

וואס עפ"ז יש להחאים דער פירוש אין זהר על פסוק זה מיט דעם פירוש אין מדרש 106 אז דער פסוק "וקול התור נשמע בארצנו" גייט אויף די גאולה העתידה - "קולו של משיח".

לג. ועפ"ז יש לפרש די דריי לשונות (ג' פעמים "ארץ") וואס שטייען אין זהר בנוגע צו "הנצנים נראו בארץ" - "ארץ קדישא, ארץ עלאה, ארץ ודאי" - בעבודת האדם:

אין דער הערה פארבינדט ער די דריי מאל "ארץ" מיט דעם וואס עס שטייט¹⁰⁷ "ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'".

איז מבואר אין תורה אור בתחלתו¹⁰⁸, אז די ג' פעמים ארץ גייען אויף כנסת ישראל, תורה און מצוות.

ד.ה. אז "הנצנים נראו בארץ" בעבודת ה' איז כולל אין זיך דריי ענינים - אידן, תורה און מצוות.

וע"פ דעם פירוש הנ"ל אז דער פסוק "הנצנים נראו בארץ וגו'" איז פארבונדן מיט די גאולה העתידה - איז פארשטאנדיק, אז מ'רעדט ווי די דריי ענינים (שנקראו ארץ) וועלן שטיין בתכלית העילוי לע"ש. והביאור:

דער ערשטער "ארץ" גייט אויף כנסת ישראל. איז ידוע תורת הבעש"ט¹⁰⁹ עה"פ 110 "כי תהיו אתם ארץ חפץ", אז יעדער איד איז ווי אן "ארץ חפץ", וואס פארמאגט אבנים טובות ומרגליות, מ'דארף זיי בלויז מגלה זיין.

וואס אין עבודת ה' איז דאס דער ענין פון גילוי יחידה שבנפש וואס איז דא גאנץ בא יעדער איד.

104 (ויגש מו, ד. 105) תו"א ר"פ שמות. 106) שהש"ר פ"ב, יג [ד].
 107) ירמ' כב, כט. 108) א, ג. 109) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות
 סמ"ד. שם סצ"ח. ועוד. 110) מלאכי ג, יב.

און דאס איז דער עלוי' פון די ערשטע דרגא אין "ארץ" לע"פ - גילוי בחי' יחידה שבנפש פון כנסת ישראל, דורך בחי' יחידה הכללית - משיח צדקנו, וואס ער וועט מגלה זיין יחידה שבנפש פון כנסת ישראל.

דער צווייטער "ארץ" גייט אויף תורה. און דער חידוש ועלוי' בזה לע"פ וועט זיין - אז דעמולט וועט זיין דער גילוי פון פנימיות התורה, יחידה שבתורה. כמבואר בענין הנ"ל "אנכי אעלך גם עלה", אז דער ערשטער עלוי' (פון ארץ מצרים) איז געווען בכדי באקומען נגלה תורה, און די צווייטע עלוי' לע"פ (מגלות זה האחרון) וועט זיין בכדי באקומען פנימיות התורה. ע"י משיח צדקנו (יחידה הכללית), שילמד כל העם¹¹¹ פנימיות התורה¹¹².

און אויך אין דער דריטער "ארץ" - מצוות - וועט צוקומען דער שלימת לע"פ פון "כמצות רצונך".

און פון גילוי בחי' יחידה שבנפש של כנסת ישראל, יחידה הכללית, יחידה שבתורה - ווערט אזוי אויך נמשך אין וועלט, אז מ'איז דארטן מגלה יחידו של עולם, ביו אין אן אופן פון "לא יכנף עוד מוריד", "פי' שלא יתכסה ממך בכנף ולבוש" בגאולה העתידה (וואס "כבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מהן תורה"), כמבואר בתניא¹¹⁴.

ד. ויש לקשר זה מיט דעם ענין אין רמב"ם בהל' חמץ ומצה:

זוזאמען דערמיט וואס "לא יכנף עוד מוריד" בגאולה העתידה, וועט דאך אויך זיין "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"¹¹⁵, כולל אויך דער ענין פון "חמץ", איינער פון די שמות פון דעם "יצר הרע".

אבער אלס הקדמה לזה דארף זיין בזמן הזה ביידע אופני עבודה בלשרת את קונו - סיי די עבודה פון "מצה", און סיי די עבודה מיט "חמץ". און תורה אור זאגט אן ווען עס דארף זיין די עבודה פון "מצה" און ווען עס דארף זיין די עבודה מיט "חמץ".

כמבואר בחסידות¹¹⁶ די צוויי סדרים אין עבודה פון חג הפסח

(111) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. וראה הנסמן בהערה הבאה. (112) ראה פרש"י שה"ש א, ב. יל"ש ישע"י רמז תכט בתחלתו. לקו"ת צו יז, ב. שער האמונה פנ"ו ואילך. סהמ"צ להצ"ב מצות מינוי מלך פ"ג. (113) ישע"י ל, כ. (114) פל"ו. (115) זכר"י יג, ב. (116) ראה תו"א פט, ג. ז, ריש ע"ב. קיד, ג ואילך. קטו, ג. קטז, ב. אוה"ת דרושים לפסח (ויקרא כרך ב) ע' תגו ואילך. לקו"ש חכ"ב ע' 31 ואילך.

און חג השבועות: בחג הפסח איז חמץ אסור בכל שהוא¹¹⁷, און דעמולט איז די עבודה נאר מיט מצה. ועד¹¹⁸ בא קרבנות בכלל (במשך כל השנה) איז דער ציווי (בפרשתנו¹¹⁸) "לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לאה". משא"כ בחג השבועות איז א מצוה צו ברענגען שתי הלחם, וואס זיי דארפן זיין דוקא "חמץ תאפינה"¹¹⁹.

לה. מ'וועט זיך אויך אפשטעלן אויף אן ענין אין נגלה בקשר מיטן היינטיקן שיעור אין רמב"ם.

ובהקדמה:

ס'איז ידועה די חקירה אין אחרונים¹²⁰ אויב עס זיינען פאראן סייגים מן התורה, אדער אז אלע סייגים זיינען נאר מדרבנן, כמאמר המשנה "עשו סיג לתורה"¹²¹ בכדי ניט נכשל ווערן אין אן איסור מן התורה [לדוגמא - דער סיג פון שבות, וואס די רבנן האבן מתקן געווען בכדי ניט נכשל ווערן אין חילול שבת מן התורה].

וואלט מען לכאורה געקענט זאגן, אז דער איסור מה"ת פון אכילת חמץ בערב פסח, און דער איסור פון "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם"¹²², וואס דאס "הראשון" גייט אויף ארבעה עשר בניסן (ערב פסח) - איז בגדר סיג מן התורה, בכדי באווארענען אז מ'זאל ניט קומען לידי איסור חמץ בשבעת ימי הפסח¹²³.

אבער לדעת הרמב"ם קען מען אזוי ניט זאגן, ווייל דער רמב"ם שרייבט בפירוש (אין געכטיקן שיעור)¹²⁴ אז דער איסור פון אכילת חמץ בערב פסח לערנט מען אפ פון "לא תאכל עליו חמץ"¹²⁵, "כלומר על קרבן הפסח".

ועד¹²⁶ שרייבט דער רמב"ם¹²⁶, אז די ראי' אז "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" גייט אויף ארבעה עשר איז פון דעם וואס עס שטייט¹²⁷ "לא תשחט על חמץ דם זבחי, כלומר לא תשחט הפסח ועדיין החמץ קיים, ושחיטת הפסח הוא ארבעה עשר אחר הצות". קומט אויס, אז דער איסור פון אכילת חמץ בערב פסח אחר הצות און "ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" - איז ניט בגדר סיג בכדי ניט נכשל ווערן באיסור חמץ בשבעת הימים, נאר א דין אין קרבן פסח

117 רמב"ם הל' חמץ ומצה פ"א ה"ז. 118 ב, יא. 119 אמור כג, יו. מנחות נב, ב. 120 ראה לקח טוב להר"י ענגיל כלל ח (אי מצינו סייג בדאורייתא). שד"ח מע' א, קכא. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתמ"ה קו"א סק"ב. ועוד. 121 אבות פ"א מ"א. 122 בא יב, סו. 123 ראה פסחים ד, ב ואלף וברש"י שם ד"ה שבעת. 124 פ"א ה"ח. 125 ראה סו, ג. 126 פ"ב ה"א. 127 תשא לד, כה.

הנחת הת' בלתי מוגה

(וואס שחיתתו איז בערב פסח אחר הצות).

וואס עפ"ו ווערט פארענטפערט נאך א זאך: רוב איסורים אין תורה הויבן זיך אן בבוקר אדער בערב שלפנ"ו. איז אויב מ'וועט זאגן אז איסור אכילת חמץ און השבתת חמץ איז א סיג מה"ת בכדי ניט נכשל ווערן בשבעת ימי פסח - ווערט די שאלה: ווי קומט עס אז דער איסור מה"ת הויבט זיך אן אינמיטן טאג - אחר הצות, און ניט בתחלת היום ווי רוב האיסורים? משא"כ ע"פ הנ"ל אז דאס איז א פרט אין דין קרבן פסח וואס זמנו איז אחר הצות - איז דאס פארשטאנדיק.

17. ס'איז דא אבער נאך א דין מן התורה אין הל' חמץ ומצה (וואס רעדט זיך אויך אין היינטיקן שיעור) וואס איז בגדר סיג מן התורה - דער איסור פון בל יראה ובל ימצא.

ווי אחרונים¹²⁶ ברענגען פון ר"ן¹²⁹ דער טעם אויף דעם וואס דוקא בא חמץ געפינט מען די חומרא בתורה פון איסור בל יראה ובל ימצא,

א לאו וואס מ'געפינט ניט בא קיין אנדער איסור, אפילו ניט בא עבודה זרה, וואס איז פון די עבירות הכי חמורות, ועד כדי כך אז מ'איז אויף דעם אסור אפילו אויף א כל שהוא¹³⁰ כמ"ש¹³¹ "לא ידבק בידך מאומה" ד.ה. אז אין דעם איז ניטא קיין שיעור.

[כמדובר אמא¹³², אז עס זיינען דא צוויי אופנים אין "כל שהוא": א) אז דער זאך האט א שיעור, און דער שיעור איז א "כל שהוא". ווי דאס איז ד'דוגמא בא מלאכות שבת, אז דער שיעור פון מלאכת בונה (ד'דוגמא) איז א כל שהוא¹³³, ווארום איסור מלאכת שבת איז דוקא אויף א שיעור (ווי גערעדט אין א פריערדיקע התוועדות¹³⁴ בנוגע לדברי הרמב"ם בזה בנוגע צו כל שהוא און גרוגרת). ב) "כל שהוא" מיינט אז ס'איז ניטא קיין שיעור.

און ווי געבראכט באחרונים די נפק"מ צווישן די צוויי אופנים בכל שהוא - בנוגע צו תערובות און תערובות דתערובות¹³⁵ וכו'.

אעפ"כ זאגט מען ניט אויף עבודה זרה אז דאס איז אסור בכל יראה ובל ימצא; היינט פארוואס דוקא בא איסור חמץ האט תורה אזוי מחמיר געווען?

128) לקח טוב שם אות א. (129) ריש מס' פסחים. (130) רמב"ם הל' ע"ז פ"ז הס"ר. מקומות שבהערה הבאה. (131) ראה יג, יח. רמב"ם שם פ"ד ה"ז. הל' מאכא"ס פ"א ה"ב. (132) לקו"ש תבוא תשמ"ה. (133) רמב"ם הל' שבת פ"י ה"ב. (134) שיחת ש"פ תשא סכ"ט. (135) ראה לקו"ש שם הערה 34.

איו דער ר"ן מבאר: "משום דחמץ לא בדידי אינשי מיני' כול'י' שתא", ד.ה. אז א מענטש איז רגיל בחמץ במשך כל השנה ע"פ טבע וע"פ תורה וע"פ שכל וכו', דערפאר איז תורה מחמיר בזה מער ווי ביי אנדערע איסורים באיסור בל יראה ובל ימצא וכו', בכדי באווארענען אז מ'זאל ניט קומען לידי איסור אכילה.

משא"כ בנוגע צו עבודה זרה - איז א איד ניט רגיל בזה [נאר ערשט ווען אידן זיינען געקומען לארץ כנען, וואו ס'איז געווען דער ענין פון עבודה זרה בא די מקולקלין שבאומות¹³⁶ אדער ניט אזוי מקולקלין - אט דארטן האט מען געדארפט אנקומען צום איסור אז "כמעשה ארץ כנען...לא תעשו"¹³⁷].

וואס לעי"ז קומט אויס, אז דער איסור פון בל יראה ובל ימצא איז בגדר סיג מן התורה - בכדי באווארענען אז מ'זאל ניט קומען לידי אכילת חמץ מצד הרגילת בדבר.

דערפון קומט אויס א חידוש גדול, אז אין סייגים זיינען דא צוויי סוגים: סייגים מן התורה. און סייגים מדרבנן - וואס די חכמים האבן שפעטער צוגעגעבן (בבחי' "עשו סיג לתורה"), בכדי מ'זאל ניט נכשל ווערן אין איסורים מן התורה. ובפרט ע"פ המבואר אין ספרים¹³⁸, אז סייגים זיינען צוליב ירידת הדורות ומיעוט הלככות כו', וואס פאלארנגט זהירות מיוחדות בכדי מ'זאל ניט נכשל ווערן אין איסורים מה"ת.

ואע"פ אז די משנה זאגט אין אבות ("מילי דחסידותא"¹³⁹) "עשו סיג לתורה", וואס דערפון איז משמע אז דער ענין איז ניט מן התורה - איז אבער דערפון גופא מוכח אז עס זיינען דא סייגים מן התורה, ווייל "כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון"¹⁴⁰, מוז מען זאגן אז מן התורה איז דא דער גדר פון סיג¹⁴¹, און מעין זה האבן די רבנן מתקן געווען סייגים לתורה¹⁴¹.

15. ויה"ר אז עס זאל מקויים ווערן דער געשריי "עד מתי" - וואס איז ניט קיין "סיג לתורה" ע"י החכמים, נאר א סיג מן התורה עצמה.

ווארום תורה האט שוין אליין אפגע'פסק'נט אז "כלו כל הקיצין"¹⁴², האט דאך שוין דעמולט געדארפט קומען די גאולה.

עאכו"כ אז לאחרי זה זיינען דורכגעגאנגען די פארשידענע

136) תו"כ ופרשי אחרי יח, ג. 137) אחרי שם. 138) ראה לקו"ת מסות פה, א. 139) ראה ב"ק ל, א. 140) פסחים ל, ב. וש"נ. 141) ראה אדר"ג פ"א, ה. שם רפ"ב. וראה לקח טוב שם אות ח. 142) סנהדרין זו, ב.

קצין ע"פ החשבון פון גדולי ישראל, כולל דער קץ פון דעם רמב"ם, ווי ער שרייבט אין אן אגרת שלוש 1431 בלשון צחה וברורה א קץ בשנה מסויימת [וואס אע"פ אז דאס איז אן אגרת שלו, איז אבער מוכן אז כשם ווי ער האט געשריבן זיין ספר בלשון צחה וברורה, אזוי האט ער אויך געשריבן זיינע אגרות - במכ"ש דערפון וואס הרגל בכל נעשה טבע, בשעת א מענטש איז רגיל אין א זאך, דריקט זיך דאס אויס אין אלע זיינע ענינים, עאכו"כ דער הרגל פון דעם רמב"ם].

און אויך די קצין פון גדולי ישראל 1445 פאר דעם רמב"ם - דער קץ פון רס"ג, און די קצין פון מפרשי דניאל וכיו"ב,

און דערנאך אויך די קצין פון גדולי ישראל נאך דעם רמב"ם, ביז דער קץ פון דעם גדול בישראל דער אלטער רבי 1451, און דערנאך דער קץ פון דעם רבי'ן דעם שווער, וואס ער האט אויסגערעכנט כו' אז דער קץ איז בשנת הש"ג 1461, און האט דאס געהייסן אפדרוקן און מפרסם זיין, "לאחר לתשובה לאחר לגאולה".

האט מען דאך די אלע קצין פון גדולי ישראל, וואס יעדערער פון זיי האט אנגעוויזן אויפן קאלאנדאר באופן צח וברור ווען משיח דארף קומען -

במילא דארף מען ניט אנקומען צו דעם אז אידן זאלן שרייען "עד מתי", ווייל די נשיאי וגדולי ישראל שרייען "עד מתי" ווער ויעקר: תורה אליין שרייט "עד מתי" - ווארום לאחרי ווי די גדולי ישראל האבן פארשריבן א קץ, איז דאס געווארן א חלק פון חושבע"פ - במילא שרייט תורה: "עד מתי"?!!...

לח. אין ספרי מוסר איז דא א חקירה צי מ'דארף מלמד זכות זיין אויפן אויבערשטן.

איז אמאל געקומען צום רבי'ן דעם שווער א גדול בישראל און א מנהיג ישראל וועלכער איז געווען אין א "קאנסענטרישען קעמפ" בשעת דער אזוי-גערופענעם "שואה", און ער האט דערציילט וועגן די יסורים נוראים וואס מ'האט דארטן געליטן, און דער גדול בישראל האט געזאגט אז מ'קען ח"ו ניט זאגן אז לית דין ולית דיין - האט ער אנגעהויבן מלמד זכות זיין אויפן אויבערשטן.

האט אים דער שווער געזאגט: מ'דארף ניט מלמד זכות זיין

143) אגרת תימן פ"ג קרוב לסופו. 144) ראה הערות הרב מרגליות לשו"ת מן השמים (ירושלים, תשי"ז) לסימן עב. 145) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 237. מאמרי אדה"ו פרשיות ח"א ע' היט ואילך. 146) ראה אגרות קודש שלו ח"ו סי' א'תתסז. 147) בכל הג"ל ראה גם שיחת פורים ש.ז.

אויפן אויבערשטן. ער קען אויף זיך אליין מלמד זכות זיין.

וואס איז דער פירוש אין דעם? אז דער אויבערשטער דארף שוין גלייך ברענגען די גאולה! במילא האט מען ניט וואס צו מלמד זכות זיין אויף דעם אויבערשטן. ער קען דאס טאן אליין, אבער... - וויפל איז דער שיעור מלמד זכות אויף זיך?!...

און דערפון האט מען א הוראה ברורה:

דער רבי דער שווער האט עס יענעם געזאגט בחדר לפנים מחדר, במילא קען מען ניט זאגן אז דאס איז געווען בכדי באווארענען שלא ישתו ממנו תלמידים הרעים כו' 148, נאר ווייל אזוי איז אמיתית הדברים.

און דערנאך האט ער דאס דערציילט און דער רבי דער שווער האט געוואוסט אז דאס וועט נתפרסם ווערן - במילא איז דאס זיכער א הוראה לרבים:

זיכער איז דער אויבערשטער "תמים וישר פעלו", זיכער איז ער עצם הטוב ומטבע הטוב להטיב 149, און לו "דומי' תהלה" 150, מיט אלע גוטע זאכן -

אבער קודם לכל דבר דארף יעדער איד, "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", ארויסגיין פון גלות, און גלייך א שפרינג טאן, ונשיא דורנו בראשינו, לקראת און צוזאמען מיט משיח צדקנו, וברגע כמימרא - "וארו עם ענני שמיא" - אריינגיין טאנצענדיקערהייט אין ארצנו הקדושה, און דארטן גופא - בירושלים עיר הקודש, ולהר הקודש, ולביהמ"ק השלישי,

און דארטן וועט מען מקיים זיין (ווי מ'גייט באדך לייגענען) "צו גו' זאת תורת גו'" - מקריב זיין די תמידים כסדרם, און אויך מוספים כהלכתם, ושם נקריב לפניך כמצות רצונך,

און יעדער איד איז בריא בגשמיות און בריא ברוחניות, ובגשמיות וברוחניות גם יחד,

וכל זה - תיכף ומיד ממש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לש"צ שי' לנגן "יה"ר כו' שיבנה ביהמ"ק כו'".

* * *

148) ראה אבות פ"א מי"א. 149) ראה שעהיו"א פ"ד. הנסמן בד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (קה"ת, תשכ"ה) ע' 4. 150) תהלים סה, ב.

ט. אין מזרזין אלא למזרזין¹⁵¹, ובפרט ווי ס'איז מודגש אין די קומענדיקע פרשה - "אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות"¹⁵² - וועגן די הכנות צו "מבצע פסח", גרייטן זיך און אנדערע אידן און כדל ישראל צו חג הפסח.

[המשיך ע"ד הקמת בית תורה תפלה וגמ"ה, וגם בנוגע לילדים, ובפרט שיהי' לכאו"א מהם סידור, חומש, וקופת צדקה (להבדיל), וגם הגדה של פסח עם ציורים - כל זה נכלל בשיחה המוגהת שנדפסה לעיל.

בהמשך להענין שלכל ילד וילדה יהי' הגש"פ עם ציורים, שוה יפעול שלא יישנו התינוקות ושישאלו הקשיות כו' - אמר:]

וואס דאס איז א יסוד עיקרי אין דער הגדה של פסח - "והגדת לבנך", און "כנגד ארבעה בנים דברה תורה"¹⁵³, וואס זיי זיינען כנגד די ד' עולמות אבי"ע¹⁵⁴, כולל די ד' עולמות אבי"ע הכלליים, וואס דאס נעמט ארום גאנץ סדר השתלשלות.

ועד"ו זיינען אויך די פיר קשיות וואס די קינדער פּרעגן - כנגד די ד' אותיות דשם הוי', און די ד' עולמות אבי"ע, כמבואר בכתבי האריז"ו¹⁵⁴⁷, און דערפאר איז דער סדר הקשיות בדיוק ווי ס'איז געדרוקט אין סידור האריז"ו⁵, ווייל זיי זיינען כנגד די ד' אותיות דשם הוי', און די ד' עולמות אבי"ע מלמטלמ"ע, ביו די לעצטער פון די פיר קשיות - "כולנו מסובין", כנגד עלמא דחירו, עולם האצילות.

מ. ויה"ר אז פון דעם "פסח על בתי בני ישראל במצרים" - וועט מען קומען צו דעם "מדלג על ההרים ומקפץ על הגבעות"¹⁵⁵ בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, באופן פון "חפזון", אבער דערנאך וועט די גאולה עצמה זיין אין אן אופן פון "בשובה ובנחת תושעין"¹⁵⁶.

ותיכף ומיד ממש.

אח"כ אמר: די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה, וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה.

----- *

(151) ראה ספרי נשא ה, א. (152) פרש"י (מתו"כ) צו ו, ב. (153) הגש"פ פסקא ברוך המקום. (154) פ"ח שער חג המצות פ"ז. (155) שה"ש ב, ח. וראה פרש"י עה"פ. (156) ישעי' ל, טו. וראה המשך וככה תרל"ז בסופו.

חלק משיחת ש"פ ויקורא ש.ו.

לז. ויה"ר אז עס זאל מקויים ווערן דער געשריי "עד מתי" - וואס
איו ניט קיין "סיג לתורה" ע"י החכמים, נאר א סיג מן התורה עצמה,
ווארום תורה האט שוין אליין אפגע'פסק'נט אז "כלו כל
הקיצין"¹⁴², האט דאך שוין דעמולט געדארפט קומען די גאולה,
עאכו"כ אז לאחרי זה זיינען דורכגעגאנגען די פארשידענע

(142) סנהדרין צו, ב.

הנחה פרטית בלתי מוגה

קצין ע"פ החשבון פון גדולי ישראל, כולל דער קץ פון דעם רמב"ם, ווי ער שרייבט אין אן אגרת של'1431 בלשון צחה וברורה א קץ בשנה מסויימת וואס אע"פ אז דאס איז אן אגרת שלו, איז אבער מובן אז כשם ווי ער האט געשריבן זיין ספר בלשון צחה וברורה, אזוי האט ער אויך געשריבן זיינע אגרות - במכ"ש דערפון וואס הרגל בכל געשה טבע, בשעת א מענטש איז רגיל אין א זאך, דריקט זיך דאס אויס אין אלע זיינע ענינים, עאכו"כ דער הרגל פון דעם רמב"ם.

און אויך די קצין פון גדולי ישראל 1445 פאר דעם רמב"ם - דער קץ פון רס"ג, און די קצין פון מפרשי דניאל וכיו"ב.

און דערנאך אויך די קצין פון גדולי ישראל נאך דעם רמב"ם, ביז דער קץ פון דעם גדול בישראל דער אלטער רבי'1451, און דערנאך דער קץ פון דעם רבי'ן דעם שווער, וואס ער האט אויסגעערעכנט כו' אז דער קץ איז בשנת תש"1462, און האט דאס געהייסן אפדרוקן און מפרסם זיין, "לאחר לשובה לאחר לגאולה".

האט מען דאך די אלע קצין פון גדולי ישראל, וואס יעדערער פון זיי האט אנגעוויזן אויפן קאלאנדאר באופן צה וברור ווען משיח דארף קומען -

במילא דארף מען ניט אנקומען צו דעם אז אידן זאלן שרייען "עד מתי", ווייל די נשיאי וגדולי ישראל שרייען "עד מתי" ווער ועיקר: תורה אליין שרייט "עד מתי" - ווארום לאחרי ווי די גדולי ישראל האבן פארשריבן א קץ, איז דאס געווארן א חלק פון תושבע"פ - במילא שרייט תורה: "עד מתי"!!?...

לה. אין ספרי מוסר איז דא א חקירה צי מ'דארף מלמד זכות זיין אויפן אויבערשטן.

איז אמאל געקומען צום רבי'ן דעם שווער א גדול בישראל און א מנהיג ישראל וועלכער איז געווען אין א "קאנסענטרישען קעמפ" בשעת דער אזוי-גערופענעם "שואה", און ער האט דערציילט וועגן די יסורים נוראים וואס מ'האט דארטן געליטן. און דער גדול בישראל האט געזאגט אז מ'קען ח"ו ניט זאגן אז לית דין ולית דיין - האט ער אנגעהויבן מלמד זכות זיין אויפן אויבערשטן.

האט אים דער שווער געזאגט: מ'דארף ניט מלמד זכות זיין

143) אגרת תימן פ"ג קרוב לסופו. 144) ראה הערות הרב מרגליות לשו"ת מן השמים (ירושלים, תשי"ז) לסימן עב. 145) ראה ש' השיחות תורת שלום ע' 237. מאמרי אדה"ו פרשיות ח"א ע' תיס ואילך. 146) ראה אגרות קדש שלו ח"ו סי' א'תתסז. 147) בכל הנ"ל ראה גם שיתת פורים ש.ז.

אויפן אויבערשטן. ער קען אויף זיך אליין מלמד זכות זיין.

וואס איז דער פירוש אין דעם? אז דער אויבערשטער דארף שוין גלייך ברענגען די גאלטהו במילא האט מען ניס וואס צו מלמד זכות זיין אויף דעם אויבערשטן. ער קען דאס טאן אליין, אבער... - וויפל איז דער שיעור מלמד זכות אויף זיך?!...

און דערפון האט מען א הוראה ברורה:

דער רבי דער שווער האט עס יענעם געזאגט בחדר לפנים מחדר, במילא קען מען ניס זאגן אז דאס איז געווען בכדי באווארענען שלא ישתו ממנו תלמידים הרעים כו' 148, נאר וויל אזוי איז אמיתית הדברים.

און דערנאך האט ער דאס דערציילט און דער רבי דער שווער האט געוואוסט אז דאס וועט נתפרסם ווערן - במילא איז דאס זיכער א הוראה לרבים:

זיכער איז דער אויבערשטער "תמים וישר פעלו", זיכער איז ער עצם הטוב ומטבע הטוב להטיב 149, און לו "דומי' תהלה" 150, מיט אלע גוטע זאכן -

אבער קודם לכל זכר דארף יעדער איד, "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", ארויסגיין פון גלות, און גלייך א שפרינג טאן, ונשיא דורנו בראשינו, לקראת און צוזאמען מיט משיח צדקנו, וברגע כמירא - "וארו עם ענני שמיא" - אריינגיין טאנצענדיקערהיים אין ארצנו הקדושה, און דארטן גופא - בירושלים עיר הקודש, ולהר הקודש, ולביהמ"ק השלישי,

און דארטן וועט מען מקיים זיין (ווי מ'גייט באלד לייענען) "צו גו' זאת תורת גו'" - מקריב זיין די תמידים כסדרם, און אויך מוספים כהלכתם, ושם נקריב לפניך כמצות רצונך,

און יעדער איד איז בריא בגשמיות און בריא ברוחניות, ובגשמיות וברוחניות גם יחד,

וכל זה - תיכף ומיד ממש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לש"צ שי' לנגן "יה"ר כו' שיבנה ביהמ"ק כו'".

* * *

148) ראה אבות פ"א מ"א. 149) ראה שעהיו"א פ"ד. הנסמן בד"ה אתה אחד לאדהאמ"צ (קה"ת, תשכ"ה) ע' 4. 150) תהלים סה, ב.

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' דובער

בן הרב ר' חיים אליעזר ע"ה

נפטר יום ש"ק פ' ויקרא, ה' ניסן שנה זו

בזמן רעוא דרעוין

ת.נ.צ.ב.ה.

ולזכות

אשתו מרת תמר מלכה תחי'

בתם מרת פרומא ובעלה הרה"ג ר' צבי מנחם ומשפחתם שיחיו

גרנדהויז

בנם הרה"ת ר' דן יואל וזוגתו מרת שיינדל מלכה שיחיו

בנם התמים אליעזר יצחק שיחי'

ליווי

נרפס ע"י ועד הנחות התמימים

הכחובת להשיג ה"הנחות"

באה"ק: ועד הנחות התמימים (אצל מכוון לוי"צ) ת.ד. 32 כפר חב"ד סל. 03-984887

בחו"ל: VAAD HANOCHOS HATMIMIM 788 EASTERN PARKWAY BKLYN N.Y. 11213
TEL. (718) 774-6448

לזכות

הרה"ח יוסף יצחק בן אלטע נחמה גיטל

וזוגתו רבקה בת מתי'ה

וב"ב

בלה ובעלה חיים זאב בן יהודית

וילדיהם חנה, שלמה מרדכי ואפרים צבי בלוי

מנחם מענדל דוב, חנה ורחל

יוזביץ

לזכות

יוסף יצחק בן הינדא מלכה
שטערנא שרה בת רבקה בלימא
חי' מושקא בת שטערנא שרה
ובעלה מנחם מענדל בן מארייאשא באדאנע שרה גראנער
ובתם חנה בת חי' מושקא
ובנם לוי בן חי' מושקא
ובתם דבורה לאה בת חי' מושקא
שלום דובער בן שטערנא שרה
חנה בת שטערנא שרה
ובעלה שניאור זלמן בן אסתר הדסה ראסקין
ובתם חי' גנעשא בת חנה
דוד בן שטערנא שרה
פייגא בת שטערנא שרה
ובעלה אליהו צבי בן פערל גורעוויטש
דבורה לאה בת שטערנא שרה
מנחם מענדל בן שטערנא שרה
נעכא רייזל בת שטערנא שרה
שניאור זלמן בן שטערנא שרה
פנינה יהודית בת שטערנא שרה

לו

לברכה והצלחה רבה בכל מעשה ידיהם
למעלה מן המשוער
ושיזכו לגרום רק נחת רוח
לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לזכות

שלום דובער הלוי בן אסתר ומשפחתו

שליט"א

לזכות

מושקא בת דבורה לאה

מנחם מענדל בן דבורה לאה

אליעזר בן דבורה לאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות

להוד כ"ק אדמו"ר זי"ע